

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΟΥΣΕΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ –
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΜΑΡΙΑ - ΚΩΝ/ΝΑ ΓΑΡΥΦΑΛΑΚΗ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : κος ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡΑ

2009

Θερμές ευχαριστίες

***στον καθηγητή μου, κο Αναστάσιο Παναγόπουλο,
για την πολύτιμη καθοδήγησή του***

***και στην οικογένειά μου
για την αμέριστη συμπαράσταση***

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
2. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	7
2.1 Ορισμός του τουρισμού	7
2.2 Κατηγοριοποίηση μορφών τουρισμού	8
2.3 Μορφές τουρισμού	8
2.4 Τουριστικό προϊόν – Τουριστικές υπηρεσίες	9
2.5 Η Ελλάδα ως τουριστικός προορισμός	10
3. ΜΟΥΣΕΙΑ	13
3.1 Ορισμός του Μουσείου	13
3.2 Τύποι Μουσείων	13
3.3 Τα σημαντικότερα Μουσεία της Ελλάδας	15
3.3.1 Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών	15
3.3.2 Αρχαιολογικό Μουσείο ΔΕΛΦΩΝ	18
3.3.3 Αρχαιολογικό Μουσείο ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	20
3.3.4 Αρχαιολογικό Μουσείο ΟΛΥΜΠΙΑΣ	22
3.3.5 Αρχαιολογικό Μουσείο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	25
3.3.6 Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο	26
3.3.7 Νομισματικό Μουσείο	27
3.3.8 Η Ακρόπολη των Αθηνών	30
4. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ	33
4.1 Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης	33
4.2 Το Μουσείο σε αριθμούς	34
4.3 Το χρονικό της κατασκευής	35
4.4 Το κτήριο	35
4.5. Εκθέματα	37
4.5.1 Ευρήματα από τις Κλυτύες της Ακρόπολης	37
4.5.2 Αρχαϊκή συλλογή	38
4.5.3 Ο Παρθενώνας	38
4.5.4 Τα μεταπαρθενώνεια έργα	38
4.5.5 Έργα ρωμαϊκής συλλογής	39
4.6 Η μεταφορά των εκθεμάτων	39

4.7 Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης και ο επαναπατρισμός των Γλυπτών του Παρθενώνα	40
5. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	43
5.1 Ημέρες ελεύθερας εισόδου	43
5.2 Ημέρες αργίας	43
5.3 Πρόσωπα που δικαιούνται μειωμένη είσοδο	44
5.4 Πρόσωπα που δικαιούνται ελεύθερη είσοδο	44
6. ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΕΙΩΝ	45
6.1 Επισκεψιμότητα των μουσείων της Αθήνας	48
6.2 Συμπεράσματα	48
7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	50
8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	51
8.1 Εισιτήρια επισκεπτών μουσείων, κατά μήνα, Έτους 2008	52
8.2 Εισπράξεις μουσείων κατά μήνα, Έτους 2008	56
8.3 Εισιτήρια επισκεπτών μουσείων, κατά μήνα, Έτους 2007	60
8.4 Εισπράξεις μουσείων κατά μήνα, Έτους 2007	63
8.5 Εισπράξεις μουσείων από το 1998 – 2006	
8.6 Επισκέψεις μουσείων από το 1998 – 2006	
9. ΠΗΓΕΣ	67

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός στις μέρες μας αποτελεί, τόσο για τη χώρα μας όσο και για τον κόσμο γενικότερα, έναν από τους κυριότερους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας έχοντας αναδειχθεί στη μεγαλύτερη παγκόσμια βιομηχανία.¹

Μετά το πέρας του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, η πρακτική που ως τότε γινόταν αντιληπτή ως ένα προνόμιο των οικονομικά ανεπτυγμένων κοινωνικών ομάδων μετατράπηκε σε ένα προϊόν προσιτό σε πολύ ευρύτερα κοινωνικά φάσματα. Ο τουρισμός απευθύνεται πλέον στη μαζική κατανάλωση και γνωρίζει θεαματικούς ρυθμούς ανάπτυξης έως και τα μέσα της δεκαετίας του '70, οπότε αρχίζουν να γίνονται αντιληπτά τα πρώτα σημάδια κορεσμού, φθάνοντας στο σήμερα που ο κλάδος του τουρισμού πασχίζει να βγει από το τέλμα στο οποίο εισήλθε μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου της Νέας Υόρκης.

Πέρα από την επιρροή των κοινωνικοπολιτικών γεγονότων όμως, υπάρχει μια μεγάλη σειρά παραμέτρων που επηρεάζουν την εξέλιξη του τουριστικού κλάδου γενικότερα, αλλά και την πορεία του σε κάθε χώρα ή περιοχή ειδικότερα. Ανάμεσα τους είναι οι κλιματολογικές συνθήκες και οι πολιτιστικοί πόροι των περιοχών (σε πρωτογενές) αλλά και η γενική και τουριστική υποδομή (σε παραγόμενο επίπεδο).²

Λόγω της βελτίωσης των πολιτικών συνθηκών σε αρκετούς από τους δυνάμει τουριστικούς προορισμούς, ο ανταγωνισμός στην παγκόσμια τουριστική αγορά έχει αυξηθεί σημαντικά κάνοντας όλο και πιο δύσκολη την προσέλκυση τουριστών σε παραδοσιακούς (και συχνά πιο ακριβούς) ταξιδιωτικούς τόπους, όπως η Ελλάδα. Η διαπίστωση αυτή, σε συνδυασμό με το γεγονός του ότι το πρωτογενές τουριστικό προϊόν (κλιματολογικές συνθήκες και πολιτιστικοί πόροι) από τη φύση του είναι δύσκολο να διαφοροποιηθεί ή να αναπτυχθεί, κάνει φανερό ότι η προσπάθεια για προσέλκυση πελατών πρέπει να στηριχθεί κυρίως στην ανάπτυξη του επιγενούς τουριστικού δυναμικού, βελτιώνοντας την υποδομή και γενικότερα την ποιότητα των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

Οφείλουν τα κράτη, αλλά και οι επιχειρήσεις, να εντοπίσουν τα στοιχεία εκείνα που παράγουν αξία για τον πελάτη, και να του τα παράσχουν. Ανάμεσά τους θα διαφανεί η ευκολία πρόσβασης (συγκοινωνιακό δίκτυο – μεταφορές), το γνωστικό υπόβαθρο και οι ικανότητες (σε επίπεδο στελεχών και εργαζομένων στις τουριστικές

---

¹ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ, σελ. 27

² ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ, σελ. 28

επιχειρήσεις), η υποδομή διαμονής (ως προς την ποιότητα των καταλυμάτων), αλλά και η τουριστική συμπεριφορά του συνόλου των κατοίκων της περιοχής – τουριστικού προορισμού.

Επιπλέον το πρωτογενές τουριστικό προϊόν που κάθε περιοχή έχει κληρονομήσει θα πρέπει όχι μόνο να διαφυλάσσεται και να συντηρείται αλλά και να παρουσιάζεται με έναν τρόπο ειδικό – μοναδικό που να προκαλεί το ενδιαφέρον του τουρίστα – πελάτη.

Στις σελίδες που ακολουθούν θα επιχειρηθεί να γίνει παρουσίαση της ιστορίας και των εκθεμάτων των σημαντικότερων μουσείων της Ελλάδας βάση του αριθμού των εκθεμάτων και της επισκεψιμότητάς τους, με εκτενέστερη αναφορά στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης.

2. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αρχικά θα πρέπει να γίνει αναφορά στο φαινόμενο του τουρισμού, στην τουριστική βιομηχανία γενικότερα και στις εκφάνσεις που αυτή έχει στη σύγχρονη εποχή.

Κατά την πάροδο του χρόνου έγιναν αρκετές απόπειρες για να καθοριστεί ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός του τι είναι τουρισμός για να γίνει σαφής διάκριση των υποκατηγοριών του, είναι τέτοιο όμως το φάσμα στο οποίο αναφέρεται που καθιστά την προσπάθεια αυτή πολύ δύσκολη. Κατά καιρούς έχουν αναφερθεί πολλοί ορισμοί που διαφέρουν ανάλογα με το κατά πόσο γενικεύουν ή ειδικεύουν την έννοια του τουρισμού.

2.1 Ορισμός του τουρισμού

Ένας από τους πλέον ολοκληρωμένους είναι ο ορισμός που ακολουθεί Τουρισμός είναι η πρόσκαιρη μετακίνηση ανθρώπων από τον τόπο της μόνιμης διαμονής τους σε ένα άλλο με αποκλειστικό σκοπό την ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών τους, που όμως δεν είναι πάντα ανάγκες ή επιθυμίες ξεκούρασης και αναψυχής, και η οργανωμένη προσπάθεια για την προσέλκυση, υποδοχή και καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση αυτών των ανθρώπων.³

Όπως γίνεται φανερό, το τουριστικό φαινόμενο περιλαμβάνει από τη μια τη θέληση των ανθρώπων να μετακινηθούν προς άλλους τόπους (κατανάλωση) και από την άλλη την ικανότητα των τουριστικών επιχειρήσεων και τόπων να ικανοποιήσουν την ανάγκη τους αυτή με τον καλύτερο δυνατό τρόπο (προσφορά).

Η εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου οδήγησε στην ανάπτυξη της βιομηχανίας του τουρισμού προσδίδοντας της τον τίτλο της μεγαλύτερης βιομηχανίας στον κόσμο.

---

³ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ, σελ. 72

2.2 Κατηγοριοποίηση μορφών τουρισμού

Ο τουρισμός ως φαινόμενο, μπορεί να διακριθεί σε έξι βασικές κατηγορίες, ανάλογα με τους προσδιοριστικούς του παράγοντες. Οι κατηγορίες αυτές είναι ο μαζικός τουρισμός, ο ατομικός τουρισμός, ο εσωτερικός τουρισμός, ο εξωτερικός τουρισμός, ο συνεχής τουρισμός και ο εποχιακός τουρισμός.⁴

Ο μαζικός τουρισμός αναφέρεται στην ομαδική χρήση των τουριστικών υπηρεσιών από πολλά άτομα που οργανώνεται συνήθως από επιχειρήσεις οργάνωσης ταξιδιών, ενώ αντίθετα ο ατομικός τουρισμός έχει να κάνει κυρίως με την αυτόνομη κατανάλωση τουριστικών υπηρεσιών που οργανώνεται συνήθως (αλλά όχι πάντα) από τους ίδιους τους τουρίστες.

Ο εσωτερικός τουρισμός αναφέρεται στην πραγματοποίηση ταξιδιών μέσα στα όρια μιας χώρας από το ντόπιο πληθυσμό, ενώ όταν μιλάμε για εξωτερικό τουρισμό αναφερόμαστε σε ταξίδια σε χώρες του εξωτερικού ή από χώρες του εξωτερικού.

Η τρίτη βασική παράμετρος διάκρισης είναι η περίοδος πραγματοποίησης της τουριστικής πράξης. Ο συνεχής τουρισμός αναφέρεται σε ταξίδια που μπορεί να πραγματοποιούνται όλο το χρόνο, ενώ ο εποχιακός έχει να κάνει με τουρισμό μόνο κατά κάποια συγκεκριμένη περίοδο του χρόνου.

2.3 Μορφές τουρισμού

Πέρα από τις τρεις βασικές παραμέτρους διάκρισης του τουριστικού φαινομένου, (μαζικότητα, χώρος, διάρκεια), υπάρχει διάκριση και ως προς το ειδικό χαρακτηριστικό της κάθε τουριστικής δραστηριότητας. Ο γενικός τουρισμός είναι η βασική μορφή τουρισμού διακοπών-αναψυχής και διακρίνεται στον τουρισμό περιήγησης, τον τουρισμό διαμονής και τον μικτό τουρισμό που συνδυάζει τους δύο πρώτους.

Από κει και πέρα οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού⁵ που αναπτύσσονται είναι:

- Ο μορφωτικός τουρισμός
- Ο επαγγελματικός τουρισμός (εκθεσιακός, συνεδριακός)
- Ο τουρισμός υγείας
- Ο τουρισμός άθλησης

---

⁴ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ , σελ. 105

⁵ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ , σελ. 4-6

- Ο τουρισμός πόλης
- Ο τουρισμός περιπέτειας
- Ο οικογενειακός τουρισμός
- Ο τουρισμός τρίτης ηλικίας
- Ο χειμερινός τουρισμός
- Ο ορεινός τουρισμός
- Ο αγροτουρισμός
- Ο θαλάσσιος τουρισμός
- Ο χρονομεριστικός τουρισμός
- Ο θρησκευτικός τουρισμός
- Ο επιλεκτικός τουρισμός
- Ο οικολογικός τουρισμός
- Ο λαϊκός τουρισμός
- Ο κοσμοπολίτικος τουρισμός
- Ο κοινωνικός τουρισμός
- Ο τουρισμός αναπήρων
- Ο πολιτιστικός τουρισμός
- Τουρισμός υγείας

2.4 Τουριστικό προϊόν – Τουριστικές υπηρεσίες

Μιλώντας για τουριστικό προϊόν αναφερόμαστε στα υλικά προϊόντα (τρόφιμα, αναμνηστικά κλπ) και στα άυλα προϊόντα (διαμονή, μετακίνηση, ψυχαγωγία κλπ)⁶. Το ιδιαίτερο στοιχείο όμως στον τουρισμό δεν είναι τόσο τα τουριστικά υλικά αγαθά αλλά οι τουριστικές υπηρεσίες και ο τρόπος που τα αγαθά αυτά παρέχονται ή παρουσιάζονται στον τουρίστα – πελάτη.

Όπως όλες οι υπηρεσίες, έτσι και οι τουριστικές, διακρίνονται από το χαρακτηριστικό της αυλότητας, ένα χαρακτηριστικό που δεν επιτρέπει να δειγματιστούν ή να εξεταστούν από τον πελάτη πριν από την αγορά.

Οι τουριστικές υπηρεσίες χαρακτηρίζονται από ετερογένεια, γεγονός που δεν επιτρέπει στην επιχείρηση να παρέχει απόλυτα όμοιες υπηρεσίες σε όλους τους πελάτες που έχουν αγοράσει την ίδια υπηρεσία.

---

⁶ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ , σελ. 90

Η αδιαιρετότητα των τουριστικών υπηρεσιών είναι άλλο ένα στοιχείο που προσδίδει ιδιαίτερη δυσκολία. Η παραγωγή της τουριστικής υπηρεσίας δεν μπορεί να διαχωριστεί από τον τόπο κατανάλωσής της. Οι τουριστικές υπηρεσίες είναι αλληλοεξαρτώμενες. Μία επιχείρηση είναι σχεδόν αδύνατο να παράσχει ολοκληρωμένες τουριστικές υπηρεσίες στους πελάτες της χωρίς αυτοί να δεχθούν συμπληρωματικές τουριστικές υπηρεσίες από άλλους φορείς.

Τέλος σημαντικό στοιχείο είναι και το υψηλό κόστος που προϋποθέτει η παραγωγή τους.

2.5 Η Ελλάδα ως τουριστικός προορισμός ⁷

Η Ελλάδα είναι ένας από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως, καθώς ετησίως δέχεται περισσότερους από 14 εκ. τουρίστες, γεγονός που την τοποθετεί στη 15η θέση της παγκόσμιας κατάταξης των χωρών υποδοχής (σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού). Τα πανέμορφα τοπία της, οι φιλικές και καθαρές της θάλασσες, το ήπιο κλίμα, η μοναδική ιστορική κληρονομιά καθώς και η πατροπαράδοτη ελληνική φιλοξενία είναι τα πλεονεκτήματα που έχουν καταστήσει τη χώρα έναν ιδιαίτερα θελκτικό προορισμό για τον επισκέπτη-τουρίστα.

Επιπλέον, ο τουριστικός τομέας αποτελεί για την Ελλάδα μία από τις κύριες πηγές του εθνικού της πλούτου, καθώς συνεισφέρει ετησίως περισσότερο από το 18% στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π., δημιουργεί περίπου 700.000 θέσεις εργασίας και συμβάλει αποφασιστικά στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Μετά την επιτυχή διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 στην Αθήνα και την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής, η Ελλάδα εισήλθε σε νέα ελπιδοφόρα εποχή. Η άρτια οργάνωση του μεγάλου αυτού αθλητικού γεγονότος, που άφησε άριστες εντυπώσεις στην παγκόσμια κοινότητα, ανέδειξε τις τεράστιες δυνατότητες της χώρας και απέδειξε ότι η Ελλάδα έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη των μεγάλων επιχειρηματιών στη διεθνή τουριστική και μη αγορά και σταδιακά καθιερώνεται ως ιδανική επιλογή-προορισμός για διεξαγωγή μεγαλύτερων ή μικρότερων συνεδρίων, διεθνών εκθέσεων, άλλων οργανωμένων εκδηλώσεων αλλά και μεγάλων επενδύσεων που εντάσσονται στη βιομηχανία του τουρισμού.

---

⁷ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΗΞΗΣ www.gnto.gr

Έτσι, τις τελευταίες δεκαετίες έχουν αναπτυχθεί μεγαλύτερης ή μικρότερης κλίμακας, πολύμορφες και σύγχρονες τουριστικές υποδομές, που μπορούν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις και τις ανάγκες κάθε επισκέπτη.

Η Ελλάδα διαθέτει αφθονία πόρων για την προσέλκυση τουριστικού ρεύματος προσανατολισμένου σε οικολογικά και σε πολιτιστικά ενδιαφέροντα. Ο πλούτος των πολιτιστικών αλλά και των οικολογικών πόρων, βιοτικών και αβιοτικών αποτελούν ιδιαίτερο συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας για όσους ενδιαφέρονται για τη διατήρηση της πολιτιστικής πολυμορφίας, της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Οι πόροι αυτοί χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλία, σπανιότητα και ιδιαιτερότητα και βρίσκονται σε τόπους αρκετοί από τους οποίους έχουν ήδη χαρακτηριστεί ως προστατευόμενοι.

Ο ελληνικός χώρος είναι διάσπαρτος από αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία με ξεχωριστή αίγλη και γοητεία, στα οποία έχουν αφήσει τη σφραγίδα τους όλες οι έως τώρα γνωστές περίοδοι της μακραίωνης ιστορίας της Ελλάδας. Όσοι επισκέπτονται τη χώρα, έχουν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν ένα μοναδικό «ταξίδι» στο σπάνιο «μωσαϊκό» ιστορικής και πολιτισμικής μνήμης, που βρίσκεται ανεξίτηλα αποτυπωμένο σε κάθε περιοχή της χώρας και αναδεικνύει αβίαστα τις πολύπλευρες εκδοχές του ελληνικού πολιτισμού, έως σήμερα.

Σύμφωνα με τον κατάλογο της UNESCO έχουν ανακηρυχθεί ως Μνημεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς οι παρακάτω Αρχαιολογικοί Χώροι και πολιτιστικοί τόποι:

- Άγιο Όρος (Μοναστικό Συγκρότημα)
- Αθήνα (Ακρόπολη)
- Βάσσειες (Ναός Επικούρειου Απόλλωνα)
- Βεργίνα - Αιγαί
- Δελφοί (αρχαιολογικός χώρος)
- Δήλος (αρχαιολογικός χώρος)
- Επίδαυρος (αρχαιολογικός χώρος)
- Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Θεσσαλονίκη
- Μοναστικό Συγκρότημα Μετεώρων
- Μυστράς (Μεσαιωνική Πολιτεία)
- Μονές: Δαφνίου (Αττική) Οσίου Λουκά (Βοιωτίας) και Νέας Μονής Χίου
- Αρχαιολογικοί χώροι Μυκηνών και Τίρυνθας
- Ολυμπία (αρχαιολογικός χώρος)

- Πάτμος: Η Μονή Αγίου Ιωάννη Θεολόγου και το Σπήλαιο της Αποκαλύψεως
- Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου
- Σάμος : Πυθαγόρειο και Ηραίον
- Παλιά Πόλη της Κέρκυρα

3. ΜΟΥΣΕΙΑ

3.1 Ορισμός του Μουσείου⁸

Μουσείο καλείται ο τόπος, κτήριο όπου βρίσκονται συγκεντρωμένες, με σκοπό την προστασία και την παρουσίασή τους στο κοινό, συλλογές έργων τέχνης, καθώς και πολιτιστικά ή επιστημονικά αντικείμενα.

Η ιδέα της δημιουργίας δημόσιων συλλογών έργων τέχνης ανάγεται στην κλασική αρχαιότητα. Στην Αθήνα, έργα διάσημων ζωγράφων βρίσκονταν συγκεντρωμένα σε μια αίθουσα των Προπυλαίων, στην Ακρόπολη, από όπου και η ονομασία της «Πινακοθήκης», η οποία είχε δοθεί στον χώρο αυτό.

Ο όρος “Μουσείον” υποδήλωνε τον αφιερωμένο στις Μούσες χώρο και με την ονομασία αυτή ήταν ιδίως γνωστό το οικοδόμημα που είχαν ανεγείρει προς τιμήν των Μουσών οι Πτολεμαίοι της Αλεξάνδρειας, το οποίο ήταν ιερό και συγχρόνως επιστημονικό ίδρυμα.

Κατά τον μεσαίωνα δεν υπήρχαν μουσεία στην κυριολεξία, αλλά εκκλησίες και αβαεία στέγαζαν πολύτιμους θησαυρούς. Την εποχή της Αναγέννησης, στη Γαλλία, έκαναν συλλογές αντικειμένων καλλιτεχνικής αξίας και αργότερα συλλογές των λεγόμενων «αξιοπερίεργων της φύσης», επιστημονικών αντικειμένων και ιστορικών τεκμηρίων. Ο βασιλιάς και οι μεγιστάνες είχαν συλλογές που υπήρξαν οι πυρήνες των περισσότερων μουσείων.

Ωστόσο σήμερα τα μουσεία διαφέρουν κατά πολύ. Το μόνο κοινό τους σημείο είναι οι συλλογές, οι οποίες να μεν είναι διαφορετικές, αλλά υπάρχουν σαν περιεχόμενο σε όλα τα μουσεία. Γιατί εφόσον δεν υπάρχει συλλογή σαν αντικείμενο έκθεσης, παύει να υπάρχει και το μουσείο σαν χώρος με αντικείμενο και περιεχόμενο.

3.2. Τύποι Μουσείων

Ανάλογα λοιπόν με το περιεχόμενό τους, τα μουσεία κατατάσσονται συνήθως σε καλλιτεχνικά, ιστορικά και επιστημονικά.

Στα καλλιτεχνικά ή μουσεία τέχνης περιλαμβάνονται όχι μόνο εκείνα που στεγάζουν συλλογές ζωγραφικής, γλυπτικής και διακοσμητικές τέχνες, αλλά και

---

⁸ ΠΑΠΥΡΟΣ ΛΑΡΟΥΣ ΜΠΡΙΤΑΝΝΙΚΑ – ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ – ΤΟΜΟΣ 43

μουσεία αφιερωμένα στον κινηματογράφο, στο θέατρο, στη μουσική και την ενδυματολογία. Τα περισσότερα από τα παγκόσμια φήμης μουσεία τέχνης δημιουργήθηκαν από το 1800.

Στα επιστημονικά και τεχνολογικά μουσεία περιλαμβάνονται τα αφιερωμένα στις φυσικές επιστήμες. Τα μουσεία του είδους αυτού έχουν εγκαινιάσει εκθέσεις, όπου οι επισκέπτες μπορούν να συμμετάσχουν σε επιδείξεις και πειράματα, με τη δημιουργική συχνά χρήση μοντέλων και μηχανών που προσελκύουν το ευρύτερο κοινό.

Τα ιστορικά μουσεία περιέχουν τεκμήρια μιας ιστορικής περιόδου ή γεγονότος, ενός ειδικού τόπου ή προσώπου ή ενός αρχαιολογικού χώρου.

Σε όλη τη χώρα λειτουργούν σήμερα περισσότερα από 200 κρατικά ή εποπτευόμενα από το Υπουργείο Πολιτισμού και 107 μη δημόσια μουσεία. Επισκεπτόμενος κάποιος τα μουσεία αυτά, έχει την ευκαιρία να θαυμάσει μοναδικά επιτεύγματα της τέχνης και της επιστήμης, όπως αναπτύχθηκαν στον ελληνικό χώρο για περισσότερα από 6.000 χρόνια. Το σύνολο των ελληνικών μουσείων και συλλογών κατανέμονται στις ακόλουθες κατηγορίες⁹:

- Αρχαιολογικά Μουσεία και Συλλογές
- Βυζαντινά Μουσεία και Συλλογές
- Ιστορικά και Λαογραφικά Μουσεία
- Μουσεία Ελληνικής Τέχνης (αρχαίας, βυζαντινής, νεότερης)
- Μουσεία Ασιατικής Τέχνης
- Εικαστικά Μουσεία και Πινακοθήκες
- Μουσεία Θεάτρου, Κινηματογράφου και Φωτογραφίας
- Μουσεία Μουσικής
- Ναυτικά Μουσεία
- Μουσεία Φυσικής Ιστορίας
- Μουσεία Επιστήμης και Τεχνολογίας

---

⁹ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ www.visitgreece.gr

3.3. Τα σημαντικότερα Μουσεία της Ελλάδας

3.3.1. ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ¹⁰

Πρόσοψη του κτηρίου του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου

Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο είναι το μεγαλύτερο μουσείο της Ελλάδας και ένα από τα σημαντικότερα μουσεία του κόσμου. Ιδρύθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα με σκοπό να φιλοξενήσει και να διαφυλάξει αρχαιότητες από όλη την Ελλάδα. Οι πλούσιες συλλογές του, που απαριθμούν περισσότερα από 20.000 εκθέματα, προσφέρουν στον επισκέπτη ένα πανόραμα του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού από τις αρχές της προϊστορίας έως την ύστερη αρχαιότητα.

Το πρώτο αρχαιολογικό μουσείο στην Ελλάδα είχε ήδη ιδρυθεί το 1829, από τον Ι. Καποδίστρια και στεγάστηκε στο Ορφανοτροφείο της Αίγινας. Στις επόμενες δεκαετίες όμως, η μεταφορά της πρωτεύουσας στην Αθήνα και ο μεγάλος αριθμός ευρημάτων, που ερχόταν στο φως από τις ανασκαφές, έκαναν επιτακτική την ανάγκη ύπαρξης ενός οργανωμένου εθνικού μουσείου στην πόλη.

Το οικόπεδο, στο οποίο τελικά οικοδομήθηκε το μουσείο, είναι δωρεά της Ελένης Τοσίτσα. Τη χρηματοδότηση προσέφεραν το ελληνικό δημόσιο, η Αρχαιολογική Εταιρεία και ο Νικόλαος Βερναρδάκης, πλούσιος ομογενής από τη Ρωσία. Η μεταφορά αρχαιοτήτων ξεκίνησε το 1874. Με Προεδρικό Διάταγμα της 9ης Αυγούστου 1893 ιδρύθηκε επισήμως το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο με σκοπό «την σπουδήν και διδασκαλίαν της αρχαιολογικής επιστήμης, την διάδοσιν αρχαιολογικών γνώσεων παρ' ημίν και την ανάπτυξιν έρωτος προς τας καλὰς τέχνας».

Οι Συλλογές του καθορίστηκαν ως εξής: Συλλογή Γλυπτών (Γλυπτοθήκη), Συλλογή Αγγείων (Αγγειοθήκη), Συλλογή Πήλινων και Χαλκών Αγαλματίων και λοιπών διαφόρου ύλης αρχαίων (Αγαλματοθήκη), Συλλογή Επιγραφών (Επιγραφικό

¹⁰ Υπουργείο Πολιτισμού - odysseus.culture.gr

Μουσείο), Συλλογή Έργων Προελληνικών Χρόνων (Μυκηναία Συλλογή), Συλλογή Έργων Αιγυπτιακής Τέχνης (Αιγυπτιακή Συλλογή). Επιπλέον, λειτουργούσαν εργαστήρια συντήρησης και μουσείο εκμαγείων.

Η κήρυξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου κατέστησε επιτακτική την ανάγκη αποθήκευσης και φύλαξης των αρχαιοτήτων του μουσείου σε ασφαλείς χώρους του ίδιου του κτηρίου, της Τραπεζίης της Ελλάδος και σε φυσικά κρησφύγετα. Αμέσως μετά τον πόλεμο, το 1945, άρχισαν οι εργασίες επανέκθεσης των αρχαίων ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκαν οικοδομικές εργασίες με σκοπό τη διαμόρφωση των χώρων του μουσείου για την καλύτερη παρουσίαση των εκθεμάτων. Κατά τη διάρκεια των εργασιών αυτών, η προσωρινή έκθεση του μουσείου περιορίστηκε σε δέκα αίθουσες της ανατολικής πτέρυγας. Το 1964 ολοκληρώθηκε το έργο της επανέκθεσης από το Χρήστο και τη Σέμνη Καρούζου, με την υποδειγματική παρουσίαση της πορείας της αρχαίας ελληνικής τέχνης από την προϊστορία έως τους ρωμαϊκούς χρόνους. Τριάντα χρόνια αργότερα, το 1994, εκτέθηκε για πρώτη φορά και η μοναδική στην Ελλάδα συλλογή αιγυπτιακών αρχαιοτήτων.

Οι εκθεσιακοί χώροι του, δεκάδες αίθουσες σε κάθε όροφο, καλύπτουν έκταση 8.000τ.μ. και στεγάζουν τις πέντε μεγάλες μόνιμες συλλογές:

1. Τη Συλλογή Προϊστορικών Αρχαιοτήτων, που περιλαμβάνει έργα των μεγάλων πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στο Αιγαίο από την 6η χιλιετία έως το 1050 π.Χ. (νεολιθικού, κυκλαδικού και μυκηναϊκού) και ευρήματα από τον προϊστορικό οικισμό της Θήρας.
2. Τη Συλλογή Έργων Γλυπτικής, που παρουσιάζει την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής από τον 7ο αι. π.Χ. έως τον 5ο αι. μ.Χ., μέσα από μοναδικά έργα τέχνης.
3. Τη Συλλογή Αγγείων και Μικροτεχνίας, που περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά έργα της αρχαίας ελληνικής κεραμικής από τον 11ο αι. π.Χ. έως και τη ρωμαϊκή εποχή, καθώς και τη Συλλογή Σταθάτου, μια διαχρονική συλλογή μικροτεχνημάτων.
4. Τη Συλλογή Έργων Μεταλλοτεχνίας με πολλά μοναδικά πρωτότυπα έργα, αγάλματα, ειδώλια και έργα μικροτεχνίας.
5. Τέλος, τη μοναδική για την Ελλάδα Συλλογή Αιγυπτιακών και Ανατολικών Αρχαιοτήτων με έργα τέχνης, που χρονολογούνται από την προδυναστική περίοδο (5000 π.Χ.) έως και τους χρόνους της ρωμαϊκής κατάκτησης.

Το μουσείο διαθέτει πλούσιο φωτογραφικό αρχείο και βιβλιοθήκη με πολλές σπάνιες εκδόσεις, η οποία εμπλουτίζεται διαρκώς για τις ανάγκες του επιστημονικού προσωπικού. Επίσης, διαθέτει σύγχρονα εργαστήρια συντήρησης μεταλλικών αντικειμένων, κεραμικής, λίθου, εργαστήρια εκμαγείων, οργανικών υλών, φωτογραφικό εργαστήριο και χημικό εργαστήριο. Στους χώρους του στεγάζονται, ακόμη, αίθουσες περιοδικών εκθέσεων, αμφιθέατρο διαλέξεων, καθώς και ένα από τα μεγαλύτερα πωλητήρια του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων.

Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο δέχεται χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο. Παράλληλα με την προβολή των εκθεμάτων του διοργανώνει περιοδικές εκθέσεις και συμμετέχει με δανεισμό έργων του σε εκθέσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Επί πλέον, λειτουργεί ως κέντρο έρευνας για επιστήμονες από όλο τον κόσμο και συμμετέχει στην εκπόνηση ειδικών εκπαιδευτικών και άλλων προγραμμάτων. Στο αμφιθέατρό του διοργανώνονται αρχαιολογικές διαλέξεις, ενώ καινοτομία αποτελεί και η δυνατότητα ξενάγησης ατόμων με προβλήματα ακοής από το επιστημονικό προσωπικό. Το μουσείο λειτουργεί ως Ειδική Περιφερειακή Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού, ενώ οι πέντε μόνιμες συλλογές του, εκτός από εκθεσιακές ενότητες, αποτελούν και αυτόνομα διοικητικά τμήματα.

Η συλλογή γλυπτών του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου θεωρείται από τις σημαντικότερες στον κόσμο. Βασικός άξονας της έκθεσης είναι η παρουσίαση της εξέλιξης της γλυπτικής στον ελλαδικό χώρο από τη γένεση της μνημειακής γλυπτικής (7ος αι. π.Χ.) μέχρι και την ύστερη ρωμαιοκρατία (4ος αι. μ.Χ.). Τα γλυπτά που εκτίθενται είναι μοναδικά έργα τέχνης από την ηπειρωτική Ελλάδα και τα νησιά του Αιγαίου: περίοπτα αγάλματα, ανάγλυφα (επιτύμβια, αναθηματικά, ψηφισματικά), αρχιτεκτονικά σύνολα, σαρκοφάγοι, προτομές, βωμοί, αγάλματα ζώων, ερμαϊκές στήλες και διάφορα άλλα, όπως σειρήνες, σφίγγες κλπ. Μαζί με τα γλυπτά εκτίθενται και ορισμένα αγγεία και χάλκινα ειδώλια έτσι ώστε να παρουσιάζεται η εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής τέχνης και να μπορεί ο επισκέπτης να κατανοήσει πλήρως την κάθε εποχή μέσα από τα ποικίλα τεχνουργήματά της.

Η έκθεση των γλυπτών εμπλουτίζεται με άφθονο πληροφοριακό υλικό - εισαγωγικά κείμενα τοίχου, χάρτες, φωτογραφίες, επεξηγηματικές πινακίδες ανά έκθεμα- που εξασφαλίζει τη σωστή και πλήρη ενημέρωση του επισκέπτη και αποτελεί συνάμα νύξη για τον ιστορικό και κοινωνικό ιστό, πάνω στον οποίο υφάνθηκε η εποποιία της μνημειακής γλυπτικής.

Τιμές εισιτηρίου : Ολόκληρο 7€, Μειωμένο 3€

3.3.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΕΛΦΩΝ¹¹

Άποψη του κτηρίου του μουσείου

Άποψη του πρώτου μουσείου των Δελφών

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών, από τα πιο σημαντικά στην Ελλάδα, παρουσιάζει την ιστορία του φημισμένου δελφικού ιερού και του πιο ξακουστού μαντείου του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Οι πλούσιες συλλογές του περιλαμβάνουν κυρίως αρχιτεκτονικά γλυπτά, αγάλματα και έργα μικροτεχνίας, αφιερώματα των πιστών στο ιερό.

Το μουσείο στεγάζεται σε διώροφο κτήριο συνολικού εμβαδού 2.270 τ.μ. Διαθέτει εργαστήριο συντήρησης κεραμικών και μεταλλικών αντικειμένων και εργαστήριο αποκατάστασης ψηφιδωτού.

Το πρώτο μουσείο στους Δελφούς, αποτελούμενο από δύο πτέρυγες, οικοδομήθηκε το 1903 με δωρεά του ευεργέτη Α. Συγγρού, για να στεγάσει τα ευρήματα της μεγάλης γαλλικής ανασκαφής, που είχε αρχίσει το 1892. Το κτήριο επισκευάστηκε και επεκτάθηκε το 1935-1936, ενώ δύο χρόνια αργότερα άρχισε η επανέκθεση των αρχαιοτήτων. Οι δύο πρώτες εκθέσεις έγιναν με τη συνεργασία Ελλήνων και Γάλλων αρχαιολόγων. Περαιτέρω βελτιωτικές ενέργειες πραγματοποιήθηκαν το 1956, με την κατασκευή αποθήκης για τις επιγραφές.

Το 1958 αποφασίσθηκε πλήρης ανανέωση, σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις περί εκθετικής φιλοσοφίας, που επιβαλλόταν, άλλωστε, και από την απόκρυψη των αρχαίων κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. Τα έργα άρχισαν το καλοκαίρι του 1958, βασισμένα σε σχέδια του αρχιτέκτονα Πάτροκλου Καραντινού. Το μουσείο απέκτησε δύο νέες αίθουσες, αυτές των μεταλλικών μικροαντικειμένων και του Ηνιόχου, και παράλληλα μετασκευάστηκαν οι τρεις ήδη υπάρχουσες. Πρώην αποθηκευτικοί χώροι διαρρυθμίστηκαν σε γραφεία, ξενώνα και αποθήκη, ενώ μπροστά

¹¹ Υπουργείο Πολιτισμού - odysseus.culture.gr

από τα γραφεία διαμορφώθηκε στοά, όπου εκτέθηκαν αγάλματα ελληνιστικής εποχής (η στοά φράχθηκε το 1980 χάριν επέκτασης των γραφείων της Εφορείας). Δίπλα στο μουσείο οικοδομήθηκαν εργαστήρια αποθήκες και γλυπτών, αγγείων και αρχιτεκτονικών μελών. Η επανέκθεση των αρχαίων διήρκεσε από το 1960 ως το 1963.

Το 1975 τμήμα του τότε εργαστηρίου και της αποθήκης γλυπτών μετατράπηκε σε αίθουσα για την έκθεση του ταύρου και των χρυσελεφάντινων αντικειμένων από την ανασκαφή του αποθέτη της Ιεράς οδού. Η αίθουσα αποπερατώθηκε και εγκαινιάστηκε το 1978, ενώ το Δεκέμβριο του 1979 οικοδομήθηκε δεύτερη κλίμακα καθόδου των επισκεπτών στην είσοδο του κτηρίου. Η τελευταία επέκταση και εκσυγχρονισμός του μουσείου ολοκληρώθηκε το 1999. Έγινε ανακαίνιση των υπαρχόντων εκθεσιακών χώρων, αναβάθμιση και κατασκευή νέων εργαστηριακών χώρων, κατασκευή αποθήκης και γραφείων, διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, βελτιωτικές επεμβάσεις στο αρχιτεκτονικό κέλυφος του κτηρίου, στη στέγη και στα δάπεδα, κατασκευή χώρων υποδοχής, κυλικείου και πωλητηρίου εντύπων. Παράλληλα, υλοποιήθηκε η επανέκθεση ολόκληρης της συλλογής του μουσείου, στο πλαίσιο της οποίας δημιουργήθηκαν χώροι εξυπηρέτησης του κοινού, εργαστηριακοί χώροι και αποθήκες, αναδείχθηκαν τα εκθέματα και εμπλουτίστηκαν με νέα, δημιουργήθηκε υπόβαθρο για εποπτικό υλικό σύγχρονης τεχνολογίας, βελτιώθηκαν οι εκθετικές δυνατότητες και έγινε αναδιαρρύθμιση των εκθεμάτων σύμφωνα με τη νέα μουσειολογική αντίληψη.

Η μόνιμη έκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου Δελφών έχει ως κύριο θέμα την ιστορία του δελφικού ιερού και μαντείου και περιλαμβάνει αντικείμενα, που καλύπτουν χρονολογικά πολλούς αιώνες, από τα προϊστορικά χρόνια έως την ύστερη αρχαιότητα. Τα περισσότερα είναι προσφορές των πιστών στο ιερό και χρονολογούνται στην περίοδο ακμής του, από την αρχαϊκή έως τη ρωμαϊκή εποχή.

Βασικός ιστός της παρουσιάσής τους είναι αφ' ενός η τήρηση του χρονολογικού πλαισίου μέσα στο οποίο εκτυλίσσεται η ανάπτυξη του ιερού και αφ' ετέρου η ανάδειξη συνόλων ευρημάτων με κοινή προέλευση είτε τοπογραφική (ιερό Προναίας, αποθέτης Ιεράς οδού) είτε κτηριακή (ναός Απόλλωνα, θησαυρός Σιφνίων).

Τα εκθέματα ομαδοποιούνται και εντάσσονται σε ευρύτερες εκθεσιακές ενότητες ώστε ο επισκέπτης να μπορεί να κατανοήσει τις περιόδους ακμής ή κάμψης του ιερού, την οικονομική ευρωστία των εκάστοτε αναθετών, την ταυτότητα των καλλιτεχνικών εργαστηρίων που αναλάμβαναν την παραγωγή, την οικιστική και δημογραφική ανάπτυξη γύρω από το ιερό.

Σημαντικός παράγοντας στην οργάνωση της έκθεσης είναι η φύση των εκθεμάτων: οι πλαστικές και αρχιτεκτονικές δημιουργίες από την αρχαϊκή ως τη ρωμαϊκή περίοδο απαιτούν ευρυχωρία για την ανάδειξή τους, ενώ παράλληλα υπάρχουν τα έργα μικροτεχνίας.

Στην έκθεση εξάιρεται η τέχνη της αρχαϊκής εποχής και τα μεταλλικά ή μαρμάρινα αναθήματα έναντι των κεραμικών. Υπερτερούν οι μνημειακές συνθέσεις αρχιτεκτονικής και πλαστικής έναντι των οικιστικών ή ταφικών συνόλων, ενώ ορισμένα εντυπωσιακά ευρήματα εκτίθενται μεμονωμένα, όπως ο περίφημος Ηνίοχος. Η συμβατική τοποθέτηση των εκθεμάτων καθορίζεται από τις σύγχρονες αρχές μουσειογραφίας και κυρίως από το σεβασμό προς τον επισκέπτη. Με τη βοήθεια εποπτικού υλικού (κειμένων και προπλασμάτων, σχεδιαστικών ή ψηφιακών αναπαραστάσεων και χαρτών) διευκρινίζεται το γνήσιο περιβάλλον-πλαίσιο των αντικειμένων.

Τιμές εισιτηρίου : Ολόκληρο 6€, Μειωμένο 3€

Ενιαίο : Ολόκληρο 9€, Μειωμένο 5€

(Αρχαιολογικό Μουσείο / Δελφών, Δελφοί)

3.3.3. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ¹²

Η είσοδος του μουσείου

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου είναι από τα πιο μεγάλα μουσεία στην Ελλάδα και ένα από τα σημαντικότερα μουσεία στην Ευρώπη. Τα εκθέματά του περιλαμβάνουν αντιπροσωπευτικά δείγματα από όλες τις περιόδους της Κρητικής προϊστορίας και ιστορίας, που καλύπτουν περίπου 5.500 χρόνια, από τη νεολιθική εποχή μέχρι τους ρωμαϊκούς χρόνους. Κυρίαρχη θέση, όμως, στις συλλογές του

¹² Υπουργείο Πολιτισμού - odysseus.culture.gr

κατέχουν τα μοναδικά αριστουργήματα της μινωικής τέχνης. Η συλλογή με τις μινωικές αρχαιότητες είναι η σημαντικότερη στον κόσμο και το μουσείο δίκαια θεωρείται το κατ' εξοχήν μουσείο του μινωικού πολιτισμού.

Το κτήριο, όπου στεγάζεται, βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και κατασκευάστηκε μεταξύ των ετών 1937 και 1940. Το κτήριο του μουσείου είναι αντισεισμικό και αποτελεί σημαντικό δείγμα του μοντέρνου αρχιτεκτονικού κινήματος στην Ελλάδα. Κατάφερε να συνδυάσει τις σύγχρονες τότε τάσεις της αρχιτεκτονικής, λαμβάνοντας υπ' όψη το περιεχόμενο των αρχαιολογικών συλλογών, να εξασφαλίσει καλό φυσικό φωτισμό, με φεγγίτες από την οροφή και στο ψηλότερο μέρος των τοίχων, και να διευκολύνει την ελεύθερη κίνηση μεγάλων ομάδων επισκεπτών. Οι χρωματισμοί και τα υλικά κατασκευής, όπως και τα πολύχρωμα φλεβωτά μάρμαρα, παραπέμπουν στις τοιχογραφικές μιμήσεις ορθομαμαρώσεων των μινωικών κτηρίων. Ο αρχιτέκτονας προέβλεψε, ακόμη, τη δυνατότητα μελλοντικών επεκτάσεων του μουσείου. Το κτήριο είναι διώροφο και διαθέτει εκτεταμένους εκθεσιακούς χώρους, εργαστήρια, σχεδιαστήριο, βιβλιοθήκη, γραφεία και ένα σπουδαίο τμήμα, την Επιστημονική Συλλογή, όπου φυλάσσονται και μελετώνται πολλά από τα ευρήματα. Στο μουσείο λειτουργούν, επίσης, πωλητήριο εκμαγείων μισθωμένο για λογαριασμό του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων, κυλικείο, καθώς και πωλητήριο δελταρίων και διαφανειών.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου έχει συγκροτηθεί ως Ειδική Περιφερειακή Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού και έχει ως σκοπό την απόκτηση, αποδοχή, φύλαξη, συντήρηση, καταγραφή, τεκμηρίωση, έρευνα, μελέτη, δημοσίευση και κυρίως έκθεση και προβολή στο κοινό αντικειμένων που χρονολογούνται από τους αιώτατους χρόνους της προϊστορικής εποχής έως την υστερορωμαϊκή περίοδο. Οργανώνει περιοδικές εκθέσεις, συμμετέχει σε εκθέσεις που περιοδεύουν στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, συνεργάζεται με άλλους επιστημονικούς και ερευνητικούς φορείς και φιλοξενεί ποικίλες άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η μόνιμη έκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου περιλαμβάνει μοναδικά αριστουργήματα της κρητικής τέχνης, που βρέθηκαν σε ανασκαφές κυρίως στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα του νησιού και καλύπτουν ιστορία περίπου 5.500 χρόνων, από τη νεολιθική (5000 π.Χ.) μέχρι την ύστερη ρωμαϊκή εποχή (τέλη του 4ου αι. μ.Χ.). Τα περισσότερα χρονολογούνται στους προϊστορικούς χρόνους, στη μινωική εποχή, που πήρε το όνομά της από το μυθικό βασιλιά του νησιού, Μίνωα, και περιλαμβάνουν έργα κεραμικής, λιθοτεχνίας, σφραγιδογλυφίας, μικρογλυπτικής,

μεταλλοτεχνίας και μνημειακής ζωγραφικής, που προέρχονται από ανάκτορα, επαύλεις, οικισμούς, ταφικά μνημεία, ιερά και σπήλαια.

Η έκθεση καταλαμβάνει συνολικά είκοσι αίθουσες, δεκατρείς στο ισόγειο και επτά στον όροφο του κτηρίου. Η οργάνωσή της στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη χρονολογική παρουσίαση των ευρημάτων, ορισμένες, όμως, σημαντικές θεματικές ενότητες, όπως είναι οι μινωικές τοιχογραφίες, οι μινωικές σαρκοφάγοι και η Συλλογή Γιαμαλάκη, προβάλλονται ξεχωριστά, αποκομμένες από τη συνολική χρονολογική διάταξη. Τα εκθέματα παρουσιάζονται σύμφωνα με τους τόπους που βρέθηκαν, έτσι ώστε να παρέχουν μια σφαιρική και πλήρη εικόνα του κρητικού πολιτισμού, όπως εκδηλώθηκε σε διάφορες περιοχές και στα σημαντικά του κέντρα. Η έκθεση πλαισιώνεται από επεξηγηματικά κείμενα, εικόνες, σχέδια και προπλάσματα μνημείων.

Τιμές εισιτηρίου : Ολόκληρο 4€, Μειωμένο 2€

Ενιαίο : Ολόκληρο 10€, Μειωμένο 5€

(Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, Κνωσός)

3.3.4 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΟΛΥΜΠΙΑΣ¹³

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ολυμπίας, από τα σημαντικότερα της Ελλάδας, παρουσιάζει τη μακραίωνη ιστορική εξέλιξη ενός από τα λαμπρότερα ιερά της αρχαιότητας, που ήταν αφιερωμένο στον πατέρα των θεών και των ανθρώπων, τον Δία, και αποτέλεσε την κοιτίδα των Ολυμπιακών Αγώνων. Περιλαμβάνει τη μόνιμη έκθεση ευρημάτων από τις ανασκαφές στον ιερό χώρο της Άλτεως, τα οποία χρονολογούνται από τα προϊστορικά έως και τα πρώτα χριστιανικά χρόνια. Από το σύνολο των ανεκτίμητης αξίας εκθεμάτων, σημαντικότερη είναι η έκθεση των γλυπτών, για την οποία είναι κυρίως γνωστό το μουσείο, καθώς και η συλλογή χάλκινων αντικειμένων, που είναι η πλουσιότερη στον κόσμο και απαρτίζεται από όπλα, ειδώλια και άλλα αντικείμενα, ενώ ιδιαίτερα σημαντικά είναι και τα ευρήματα της μεγάλης πηλοπλαστικής.

Το κτηριακό συγκρότημα του μουσείου αποτελείται από εκθεσιακούς, βοηθητικούς και αποθηκευτικούς χώρους. Ο εκθεσιακός χώρος περιλαμβάνει τον

---

¹³ Υπουργείο Πολιτισμού - odysseus.culture.gr

προθάλαμο και δώδεκα αίθουσες, που όλες φιλοξενούν τη μόνιμη έκθεση ευρημάτων, προερχομένων από την ιερή Άλτι.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ολυμπίας που είναι γνωστό και ως Νέο Μουσείο, για να διαχωρίζεται από το παλαιότερο, οικοδομήθηκε κατά τα έτη 1966 – 1975. Μέχρι τότε λειτουργούσε το Παλαιό Μουσείο, που λεγόταν Σύγγρειον και είχε ανεγερθεί το 1885, με δωρεά του εθνικού ευεργέτη Ανδρέα Συγγρού. Το κτήριο ήταν νεοκλασικού ρυθμού και βρισκόταν στο λόφο δυτικά της Άλτεως, αλλά είχε παρουσιάσει αρκετές φθορές λόγω των μεγάλων σεισμών. Εκτός αυτού, ο μεγάλος αριθμός νέων ευρημάτων από τις συνεχιζόμενες ανασκαφές του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου στο ιερό, επέβαλε την ίδρυση ενός μεγαλύτερου μουσείου στην Ολυμπία. Τα αντικείμενα μεταφέρονταν σταδιακά από το Παλαιό Μουσείο και τα εγκαίνια της έκθεσης έγιναν το 1982, από την τότε Υπουργό Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη. Μόνο η έκθεση του αγάλματος της Νίκης του Παιωνίου πραγματοποιήθηκε αργότερα, το 1994. Το εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα στησίματος του αγάλματος έγινε από τον Στ. Τριάντη.

Τριάντα χρόνια αργότερα και λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004 κρίθηκε απαραίτητο να εκτεθούν με νέο τρόπο τα ευρήματα του ιερού, κυρίως τα χάλκινα αντικείμενα και η συλλογή των ρωμαϊκών γλυπτών. Το Σεπτέμβριο του 2003 τα αρχαία της έκθεσης εγκιβωτίστηκαν με υποδειγματικό τρόπο, προκειμένου να υλοποιηθούν οι εργασίες επανέκθεσης, στο πλαίσιο των οποίων πραγματοποιήθηκε μεγάλο πρόγραμμα επισκευών και επεκτάσεων στο κτήριο, στους εκθεσιακούς, βοηθητικούς και αποθηκευτικούς χώρους. Το μουσείο παρέμεινε κλειστό για ενάμιση χρόνο και στις 24 Μαρτίου 2004 έγιναν τα εγκαίνια της νέας έκθεσης, η οποία σε γενικές γραμμές ακολούθησε τη φιλοσοφία και τις αρχές της προηγούμενης. Αναμορφώθηκαν η προϊστορική συλλογή, η συλλογή χάλκινων και η συλλογή της μεγάλης πηλοπλαστικής, ενώ δημιουργήθηκε μία νέα αίθουσα για το εργαστήριο του Φειδία. Διευρύνθηκε η αίθουσα του Ερμή, προκειμένου να «αναπνεύσει» το άγαλμα, το οποίο εκτίθεται με νέα πρωτοποριακή αντισεισμική προστασία, εκτέθηκαν με νέο τρόπο τα ελληνιστικά ευρήματα, καθώς και η συλλογή ρωμαϊκών αγαλμάτων, ενώ στην τελευταία αίθουσα του μουσείου, όπου στην παλαιότερη έκθεση βρισκόταν η συλλογή για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, δημιουργήθηκε εξ ολοκλήρου νέα έκθεση με ευρήματα που αφορούν στο τέλος της ζωής του ιερού.

Η παλιά χαλκοθήκη (αποθήκη) στην ανατολική πτέρυγα διαμορφώθηκε σε αναψυκτήριο, και στα παλαιά γραφεία της Ζ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών

Αρχαιοτήτων, που ήταν επίσης στην ανατολική πτέρυγα, έγιναν επισκευές και διαμορφώσεις προκειμένου να μεταφερθεί εκεί η χαλκοθήκη. Σε όλες τις αίθουσες τοποθετήθηκαν νέες μοντέρνες προθήκες με νέο τεχνητό φωτισμό και το μουσείο εφοδιάσθηκε με σύστημα κλιματισμού-εξαερισμού. Διαμορφώσεις πραγματοποιήθηκαν και στον περιβάλλοντα του μουσείου χώρο και το πωλητήριο μεταφέρθηκε σε ειδικά διαμορφωμένο κτήριο μεταξύ του μουσείου και του αρχαιολογικού χώρου.

Μέσα από την πληθώρα των ευρημάτων, που παρουσιάζονται στη μόνιμη έκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου Ολυμπίας, ο επισκέπτης παρακολουθεί τη χρονολογική εξέλιξη και την ιστορία του μεγάλου πανελλήνιου ιερού από την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού έως και τον 6ο-7ο αι. μ.Χ. Εξέχουσα θέση κατέχει ο γλυπτός διάκοσμος του ναού του Δία, τα αετώματα και οι μετόπες, που αποτελούν τα σημαντικότερα δείγματα αυστηρού ρυθμού στην ελληνική τέχνη. Από τα πλέον σημαντικά εκθέματα είναι η Νίκη του Παιωνίου, καθώς και ο Ερμής του Πραξιτέλη. Στο μουσείο φιλοξενείται η πλουσιότερη συλλογή χάλκινων αντικειμένων στον κόσμο.

Η έκθεση, που πρόσφατα αναμορφώθηκε, είναι χρονολογικά δομημένη και καταλαμβάνει τις δώδεκα αίθουσες του εκθεσιακού χώρου. Σκοπός της είναι η καλύτερη προβολή των εκθεμάτων, η πληρέστερη πληροφόρηση με απλό και ταυτόχρονα επιστημονικό τρόπο, αλλά και η καλύτερη παροχή υπηρεσιών στον επισκέπτη, σύμφωνα με τις αρχές της σύγχρονης μουσειολογίας. Παρέχει πλήρη εικόνα της ιστορικής εξέλιξης του ιερού αλλά και της λαμπρής πορείας της αρχαίας ελληνικής τέχνης και προσφέρει πλήρη ενημέρωση για τα εκθέματα με τη βοήθεια του πλούσιου εποπτικού υλικού, όπως κείμενα, σχέδια, χάρτες, φωτογραφίες, αναπαραστάσεις και προπλάσματα μνημείων.

Τιμές εισιτηρίου : Ολόκληρο 6€, Μειωμένο 3€

Ενιαίο : Ολόκληρο 9€, Μειωμένο 5€

(Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας, Ολυμπία)

3.3.5 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ¹⁴

Η είσοδος του μουσείου

Εσωτερική αίθουσα

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης εκτίθενται ευρήματα κυρίως από την περιοχή της Θεσσαλονίκης και των γειτονικών νομών και παρουσιάζεται συνολικά ο πολιτισμός της Μακεδονίας από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι την ύστερη αρχαιότητα. Το κτίριο του Μουσείου, σχεδιασμένο από τον αρχιτέκτονα Πάτροκλο Καραντινό, εγκαινιάστηκε το 1962 και αποτελεί σημαντικό δείγμα του μοντέρνου κινήματος της αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα.

Το Μουσείο αναδιοργάνωσε πρόσφατα τις κτηριακές εγκαταστάσεις του καθώς και τη μόνιμη έκθεση των συλλογών του. Πέντε ενότητες συνθέτουν τη νέα εκθεσιακή πρόταση του Μουσείου, μέσω της οποίας ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με τον κόσμο της αρχαίας Μακεδονίας, τον πολιτισμό και τους ανθρώπους της.

Ενότητα Α: Προϊστορική Μακεδονία

Ενότητα Β: Προς τη γένεση των πόλεων

Ενότητα Γ: Η Μακεδονία από τον 7^ο

Ενότητα Δ: Θεσσαλονίκη, Μακεδονίας μητρόπολις

Ενότητα Ε: Ο χρυσός των Μακεδόνων

Τιμές εισιτηρίου : Ολόκληρο 6€, Μειωμένο 3€

Ενιαίο : Ολόκληρο 8€, Μειωμένο 4€

(Περιλαμβάνει επίσκεψη στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού)

¹⁴ Υπουργείο Πολιτισμού - odysseus.culture.gr

3.3.6 BYZANTINO ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ¹⁵

Η είσοδος του μουσείου

Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, ένα από τα σημαντικότερα μουσεία στον κόσμο. Διαθέτει περισσότερα από 15.000 αντικείμενα, οργανωμένα σε συλλογές, τα οποία χρονολογούνται από τον 3ο έως και τον 19ο αιώνα. Οι συλλογές αυτές περιλαμβάνουν γλυπτά, εικόνες, έργα μικροτεχνίας, τοιχογραφίες, κεραμική και υφάσματα, χειρόγραφα, χαλκογραφίες, παλαίτυπα, καθώς και αντίγραφα έργων βυζαντινών και μεταβυζαντινών τοιχογραφιών και ψηφιδωτών. Προέρχονται από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο αλλά και από περιοχές του μείζονος ελληνισμού. Ο πλούτος των συλλογών και η αξία των εκθεμάτων το καθιστούν μια πραγματική κιβωτό της βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης.

Το Μουσείο επίσημα ιδρύεται το 1914 και έως το 1923 όπου άνοιξε για το κοινό διοικείται από Εφορευτική Επιτροπή με Διευθυντή τον Αδαμάντιο Αδαμαντίου. Οι συλλογές του, που εμπλουτίστηκαν τόσο από αγορές και δωρεές έργων, όσο και από την κατάθεση κειμηλίων, τα οποία προέρχονταν από μονές της Ελλάδας και από διαλυμένες ελληνικές κοινότητες του εξωτερικού, στεγάστηκαν σε αίθουσα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

Το 1930 το Μουσείο εγκαταστάθηκε οριστικά στη Villa Pissia, ένα συγκρότημα κτηρίων κοντά στις όχθες του Ιλισού. Το μέγαρο των Ιλισίων είναι στην πραγματικότητα ένα συγκρότημα κτιρίων. Πρόκειται για ένα κτίσμα που διακρίνεται για την απλότητα του. Η οικοδόμηση της Villa Pissia κατοικήθηκε από τη Δούκισσα της Πλακεντίας μέχρι το θάνατό της, το 1854. Αργότερα το συγκρότημα περιήλθε στο Ελληνικό Δημόσιο, στέγασε για τρία χρόνια τη Σχολή Ευελπίδων και, στη συνέχεια

¹⁵ Υπουργείο Πολιτισμού - odysseus.culture.gr

άλλες στρατιωτικές αρχές, έως ότου συνδεθεί στη συνείδηση χιλιάδων επισκεπτών, με τη νέα μουσειακή του χρήση ως το χώρο του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου της Αθήνας.

Η εξωτερική μορφή του κτιρίου παρέμεινε περίπου όπως είχε σχεδιαστεί, ενώ το εσωτερικό του προσαρμόστηκε στις ανάγκες της νέας του χρήσης. Οι μεγαλύτερες επεμβάσεις έγιναν στο ισόγειο του κτιρίου όπου τρεις αίθουσες διαμορφώθηκαν σε χαρακτηριστικούς τύπους ναών της παλαιοχριστιανικής, βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου, ενώ τα αντικείμενα και ιδίως τα γλυπτά, τοποθετήθηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να παραπέμπουν στα κτίρια στα οποία ανήκαν. Στον άνω όροφο εκτέθηκαν, χρονολογικά και κατά ρυθμούς εικόνες και μικροτεχνήματα με κριτήριο την ταξινόμηση κατά συλλογές. Στην αριστερή πτέρυγα του συγκροτήματος παρουσιάστηκαν όλοι σχεδόν οι εικονογραφικοί τύποι της βυζαντινής ζωγραφικής, ενώ η δεξιά περιλάμβανε χειρόγραφα και αντίγραφα γλυπτών, μωσαϊκών και τοιχογραφιών.

Τιμές εισιτηρίου : Ολόκληρο 4€, Μειωμένο 2€

3.3.7 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ¹⁶

Εξωτερική άποψη του κτηρίου

Το Νομισματικό Μουσείο της Αθήνας είναι ένα από τα ελάχιστα στο είδος του στον κόσμο και το μοναδικό στην Ελλάδα και στα Βαλκάνια. Διαθέτει περίπου 600.000 νομίσματα, που καλύπτουν χρονολογικά την ελληνική αρχαιότητα, τη ρωμαιοκρατία, τους βυζαντινούς χρόνους, το δυτικό Μεσαίωνα και τους νεότερους χρόνους. Στις συλλογές του περιλαμβάνονται, επίσης, «θησαυροί» αρχαίων νομισμάτων, ανασκαφικές μαρτυρίες, μολυβδόβουλλα, μετάλλια και πολύτιμοι λίθοι, καταθέσεις δωρητών ή προϊόντα αγορών από το ίδιο το μουσείο.

Η έκθεση του μουσείου στεγάζεται στο Ιλίου Μέλαθρον, την κατοικία του Ερρίκου Σλήμαν, που κτίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα, ενώ τα γραφεία του

¹⁶ Υπουργείο Πολιτισμού - odyseus.culture.gr

στεγάζονται στη νότια πτέρυγα του κτηρίου του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Η μόνιμη έκθεση καταλαμβάνει τον πρώτο όροφο του Ιλίου Μελάθρου και πρόκειται να επεκταθεί και στο δεύτερο όροφο. Σχεδιάστηκε κατά τέτοιο τρόπο ώστε οποιαδήποτε παρέμβαση (προθήκες, πληροφόρηση συμβατική και ηλεκτρονική, κ.λπ.) να εναρμονίζεται προς το ιστορικό κτήριο και να μη διαταράζει τον εσωτερικό του διάκοσμο. Το μουσείο διαθέτει, επίσης, πωλητήριο, αίθουσα που φιλοξενεί περιοδικές εκθέσεις, μεγάλη βιβλιοθήκη με περίπου 12.000 τόμους, καθώς και καλά εξοπλισμένο εργαστήριο συντήρησης μεταλλικών αντικειμένων.

Βασικός στόχος του μουσείου είναι η προσέλκυση του κοινού και η γνωριμία του με τον κόσμο της νομισματικής. Στις δραστηριότητές του εντάσσονται η παραγωγή εκδόσεων, η διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων και η συνεργασία με άλλα μουσεία και ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας και του εξωτερικού. Σημαντική πρωτοπορία του αποτελεί η δημιουργία εικονικού μουσείου στο διαδίκτυο, σε συνεργασία με το Τμήμα Νομισμάτων και Μεταλλίων του Βρετανικού Μουσείου. Τον πυρήνα του Νομισματικού Μουσείου αποτέλεσε η μικρή συλλογή των 359 νομισμάτων του Εθνικού Μουσείου, που ιδρύθηκε το 1829 από τον Ι. Καποδίστρια και στεγάστηκε στο Ορφανοτροφείο της Αίγινας. Το 1834 η συλλογή μεταφέρθηκε στην Αθήνα με την επωνυμία «Βασιλικόν Νομισματοφυλακείον» και έως το 1843 αριθμούσε 1.641 τεμάχια. Το 1940, οπότε με την κήρυξη του ελληνοϊταλικού πολέμου τα νομίσματα συγκεντρώθηκαν για ασφάλεια στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Έτος σταθμός για την ιστορία του μουσείου υπήρξε το 1890 όπου υπάχθηκε διοικητικά στη Γενική Εφορεία Αρχαιοτήτων. Στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα το Νομισματικό Μουσείο εμπλουτίστηκε με μεγάλες δωρεές Ελλήνων ομογενών, όπως του Ιωάννη Δημητρίου, του Αλεξάνδρου Σούτζου, των αδελφών Περικλέους και Λεωνίδα Ζαρίφη και άλλων. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής υπήρξε το γεγονός ότι από το 1890 έως το 1912 τα εκθέματα του μουσείου αριθμούσαν 154.330 τεμάχια.

Η διοικητική αυτοτέλεια του μουσείου αποφασίστηκε από την Πολιτεία το 1965. Για πρώτη φορά το μουσείο στελεχώθηκε με αυξανόμενο, σταδιακά, επιστημονικό προσωπικό και μεθοδεύθηκε η αξιοποίηση των αρχείων και των συλλογών του σε νέες βάσεις και με νέες προοπτικές. Η εξειδικευμένη βιβλιοθήκη συνεχώς εμπλουτιζόταν και κατέστη πόλος έλξης για Έλληνες και ξένους μελετητές.

Με την ανάληψη της διεύθυνσης από τον Ιωάννη Τουράτσογλου το 1994, εντατικοποιήθηκαν οι εργασίες για τη μεταστέγαση του μουσείου στο Ιλίου Μέλαθρον,

ώσπου τελικά την 11η Δεκεμβρίου 1998 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια της νέας έκθεσης.

Μέχρι σήμερα, το μοναδικό στον τομέα του μουσείου της χώρας επισκέπτονται πολλοί Έλληνες και ξένοι επισκέπτες και μαθητές σχολείων. Το 2004 έγινε προσιτή στο κοινό και η έκθεση του δευτέρου ορόφου στο Ιλίου Μέλαθρον. Παράλληλα εκτελούνται εργασίες αποκατάστασης των ζημιών που προκλήθηκαν στο κτήριο από το σεισμό του 1999, και γίνεται εγκατάσταση νέου συστήματος ψηφιακής πληροφόρησης, καθώς και βελτίωση του τρόπου παρουσίασης της έκθεσης και ανάδειξης των πωλητέων ειδών.

Η μόνιμη έκθεση του Νομισματικού Μουσείου στο Ιλίου Μέλαθρον περιλαμβάνει νομίσματα, που καλύπτουν χρονολογικά την πολύ μεγάλη περίοδο από την Ύστερη Εποχή του Χαλκού έως τους νεότερους χρόνους. Είναι σχεδιασμένη κατά τέτοιο τρόπο ώστε ο επισκέπτης κάθε ηλικίας να γνωρίσει το νόμισμα ως αντικείμενο, ως έργο τέχνης ή ως σημείο επαφής με την επιστήμη της νομισματικής, αλλά και να μπορεί να θαυμάσει τον αρχιτεκτονικό, γλυπτό, ζωγραφικό και ψηφιδωτό διάκοσμο του κτηρίου, που αποτελεί στολίδι της Αθήνας.

Τα νομίσματα παρουσιάζονται σε θεματικές ενότητες ώστε να γίνουν περισσότερο προσιτά στο κοινό. Στην έκθεση του πρώτου ορόφου, που καταλαμβάνει έξι αίθουσες, παρουσιάζεται διαχρονικά η εξέλιξη του αρχαίου ελληνικού νομίσματος, «θησαυροί» νομισμάτων, η νομισματική παραγωγή και κυκλοφορία, η εικονογραφία των νομισμάτων, αλλά και η ιστορία του Νομισματικού Μουσείου μέσα από παλαιά έγγραφα και αντικείμενα. Ταυτόχρονα, στην αίθουσα των δωρητών ο επισκέπτης μπορεί να κάνει μία πρώτη γνωριμία με νομίσματα των ρωμαϊκών έως και των βυζαντινών χρόνων, αλλά και με μετάλλια και σφραγιδόλιθους. Στο δεύτερο όροφο, που δεν είναι ακόμη προσιτός στο κοινό, πρόκειται να εκτεθούν νομίσματα ρωμαϊκών, βυζαντινών, μεσαιωνικών και νεότερων χρόνων.

Ακολουθώντας τη σύγχρονη μουσειακή αντίληψη, η εντυπωσιακή έκθεση των νομισμάτων συμπληρώνεται με πλούσιο βοηθητικό υλικό για τον επισκέπτη. Επεξηγηματικοί πίνακες με κείμενα, φωτογραφίες, σχέδια, καθώς και ηλεκτρονικοί υπολογιστές με οθόνη αφής στις αίθουσες δίνουν σε κάθε ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να προσεγγίσει τον άγνωστο κόσμο των νομισμάτων και να κατανοήσει την πολύπλευρη σημασία τους.

Τιμές εισιτηρίου : Ολόκληρο 3€, Μειωμένο 2€

3.3.8 Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ¹⁷

Στο βραχώδη λόφο της Ακρόπολης, που δεσπόζει στο κέντρο της σύγχρονης Αθήνας, βρισκόταν το σπουδαιότερο και μεγαλοπρεπέστερο ιερό της αρχαίας πόλης, αφιερωμένο, κατά κύριο λόγο, στην προστάτιδα θεά της, την Αθηνά. Με τον ιερό αυτό χώρο σχετίζονται οι σημαντικότεροι μύθοι της αρχαίας Αθήνας, οι μεγάλες θρησκευτικές εορτές, οι παλαιότερες λατρείες της πόλης αλλά και ορισμένα από τα καθοριστικά για την ιστορία της γεγονότα. Τα μνημεία της Ακρόπολης, αρμονικά συνδυασμένα με το φυσικό περιβάλλον, αποτελούν μοναδικά αριστουργήματα της αρχαίας αρχιτεκτονικής, που εκφράζουν πρωτοποριακούς συσχετισμούς ρυθμών και τάσεων της κλασικής τέχνης και επηρέασαν την πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία για πολλούς αιώνες αργότερα. Η Ακρόπολη του 5ου αι. π.Χ. αποδίδει με τον τελειότερο τρόπο το μεγαλείο, τη δύναμη και τον πλούτο της Αθήνας στην εποχή της μεγαλύτερης ακμής της, το "χρυσό αιώνα" του Περικλή.

Στους αιώνες που ακολούθησαν τα μνημεία της Ακρόπολης υπέστησαν σοβαρές βλάβες από φυσικά αίτια ή από ανθρώπινες επεμβάσεις. Με την επικράτηση του χριστιανισμού και ιδιαίτερα από τον 6ο αι. μ.Χ., τα μνημεία μετατράπηκαν σε χριστιανικές εκκλησίες. Η επόμενη σοβαρή καταστροφή στα μνημεία σημειώθηκε μεταξύ των ετών 1801-1802, με τη διαρπαγή του γλυπτού διάκοσμου του Παρθενώνα από το λόρδο Έλγιν και την αφαίρεση γλυπτών από το ναό της Αθηνάς Νίκης και το Ερέχθειο. Η Ακρόπολη πέρασε οριστικά στην κυριαρχία των Ελλήνων το 1822 και πρώτος φρούραρχός της ορίστηκε ο Οδυσσέας Ανδρούτσος.

¹⁷ Υπουργείο Πολιτισμού - odysseus.culture.gr

Μετά την απελευθέρωση, τα μνημεία της Ακρόπολης τέθηκαν υπό τη μέριμνα του νέου ελληνικού κράτους. Οι πρώτες ανασκαφές στο βράχο έγιναν ανάμεσα στα έτη 1835 και 1837. Η μεγάλη συστηματική ανασκαφή της Ακρόπολης διεξήχθη το διάστημα 1885-1890 από τον Παναγιώτη Καββαδία, ενώ στις αρχές του 20ού αιώνα έγιναν οι πρώτες εκτεταμένες αναστηλωτικές εργασίες. Το 1975 συστάθηκε η Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Ακροπόλεως που έχει ως στόχο τη μελέτη και τη διεξαγωγή μεγάλης κλίμακας στερεωτικών και αναστηλωτικών έργων, που συνεχίζονται μέχρι σήμερα σε συνεργασία με την Υπηρεσία Αναστήλωσης Μνημείων Ακροπόλεως και την Α΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού.

Η απόφαση για την ίδρυση του Μουσείου Ακροπόλεως εκδόθηκε το 1863. Ένα χρόνο μετά άρχισαν οι εργασίες για την οικοδόμηση του κτηρίου. Στην ανασκαφική έρευνα όπου θα κτιζόταν το μουσείο, αποκαλύφθηκαν τα θεμέλια του ιερού του Πανδίωνος, καθώς και ορισμένα σημαντικά γλυπτά, όπως ο Μοσχοφόρος.

Η θεμελίωση του παλαιού κτηρίου έγινε στις 30 Δεκεμβρίου 1865 και η οικοδόμησή του ολοκληρώθηκε το 1874. τα σχέδια ήταν του αρχιτέκτονα Παναγή Κάλκου και οι πόροι για την οικοδόμησή του διατέθηκαν από κληροδότημα του Νικόλαου Βερναρδάκη. Το κτήριο είχε μήκος 40 μ., πλάτος 20 μ. και το ύψος του υπολογίστηκε να μην υπερβαίνει το ύψος της τελευταίας βαθμίδας του Παρθενώνα. Ήταν λιθόκτιστο και περιλάμβανε 11 αίθουσες. Το 1914 αποφασίστηκε νέα επέκταση του μουσείου. Τα έτη 1946-1947 καταδαφίστηκε το μικρό μουσείο και έγινε επέκταση κτηρίου προς τα ανατολικά, με την προσθήκη της αίθουσας της Γιγαντομαχίας, και κατασκευάστηκαν υπόγειες αποθήκες. Μετά το 1975, με τη σύσταση επιτροπής Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως, άρχισαν οι πρώτες επεμβάσεις συντήρησης και η σταδιακή αποξήλωση, μεταφορά και έκθεση των μνημείων. Το 1998 έγινε ανακαίνιση και έγινε αλλαγή στον τρόπο έκθεσης με κατασκευή νέων βάσεων.

Το Μουσείο Ακροπόλεως είναι από τα σπουδαιότερα στον κόσμο, καθώς οι συλλογές του περιλαμβάνουν μοναδικά αριστουργήματα και κυρίως πρωτότυπα έργα της αρχαϊκής και κλασικής ελληνικής τέχνης, που συνδέονται άμεσα με τον ιερό βράχο της αθηναϊκής Ακρόπολης. Πρόκειται κατά κύριο λόγο για ελεύθερα αναθηματικά γλυπτά και σύνολα αρχιτεκτονικών γλυπτών, τα οποία κοσμούσαν τα οικοδομήματα που είχαν ανεγερθεί σε διάφορες ιστορικές περιόδους στην Ακρόπολη.

Στις εκθεσιακές του ενότητες συγκαταλέγονται ακόμη αναθηματικά και ψηφισματικά ανάγλυφα, πήλινα αντικείμενα (όπως αγγεία, ειδώλια και ανάγλυφα) καθώς και άλλα είδη μικροτεχνίας (όπως χάλκινα αναθηματικά ειδώλια και σκεύη), το

μεγαλύτερο μέρος των οποίων στεγάζεται έως σήμερα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Ορισμένα σύνολα ενεπίγραφων έργων (ενεπίγραφες βάσεις αναθημάτων, τιμητικά ψηφίσματα, κατάλογοι των αναθημάτων της θεάς Αθηνάς, οικοδομικές επιγραφές του Ερεχθείου κλπ.) βρίσκονται στο Επιγραφικό Μουσείο. Σημαντική απώλεια για το μουσείο Ακροπόλεως, ωστόσο παραμένει η απουσία των παρθενώνειων και άλλων αρχιτεκτονικών γλυπτών που σήμερα βρίσκονται σε άλλα ευρωπαϊκά Μουσεία.

Το κτήριο του μουσείου είναι ισόγειο, λιθόκτιστο και βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της Ακροπόλεως, εκεί όπου ο βράχος χαμηλώνει. Έχει προσανατολισμό Α-Δ και είναι θεμελιωμένο έτσι ώστε να μην είναι ορατό και να μην βλάπτει αισθητικά τα αρχαία μνημεία. Η είσοδος του στεγάζεται με προστώο τεσσάρων λιθόκτιστων πεσσών, μπροστά σε μικρό προαύλιο, όπου οδηγούν δύο κλίμακες, από βόρεια και νότια.

Το Μουσείο Ακροπόλεως και οι δραστηριότητές του είναι άρρηκτα δεμένα με τον αρχαιολογικό χώρο και τις εργασίες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των αναστηλωτικών προγραμμάτων στα μνημεία του βράχου και των κλιτύων της Ακρόπολης. Από τις αρχές του 2007, οι αίθουσες του παλαιού Μουσείου έκλεισαν σταδιακά για το κοινό προκειμένου να πραγματοποιηθεί η αποσυναρμολόγηση, συντήρηση και προετοιμασία των γλυπτών που θα μεταφερθούν και θα εκτεθούν στο κτήριο του Νέου Μουσείου της Ακροπόλεως. Στη συνέχεια, οι εκθεσιακοί χώροι του παλαιού κτηρίου πρόκειται να αξιοποιηθούν κατάλληλα με στόχο την ενημέρωση των επισκεπτών για σχετικές με τον αρχαιολογικό χώρο και τα μνημεία δραστηριότητες.

Ο Παρθενώνας, το Διονυσιακό Θέατρο και το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης.

4. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ¹⁸

4.1 Το Νέο Μουσείο Της Ακρόπολης

Η είσοδος στο Μουσείο

Εδώ και τρεις δεκαετίες η ελληνική πολιτεία έχει θέση ως στόχο την κατασκευή ενός νέου μουσείου που θα μπορεί με αξιώσεις να στεγάσει όλες τις σωζόμενες αρχαιότητες της Ακρόπολης. Ήδη κατά την κατασκευή του υπάρχοντος μουσείου πάνω στο βράχο το 19^ο αιώνα έγινε αντιληπτό ότι θα ήταν μικρό για την ανάδειξη των αρχαιοτήτων της Ακρόπολης. Η έλλειψη χώρου οδήγησε πολλά από τα αρχαιολογικά ευρήματα των ανασκαφών της Ακρόπολης σε άλλα μουσεία της Αθήνας. Οι περιορισμοί του υπάρχοντος μουσείου, η τεράστια σημασία των εκθεμάτων και η προσπάθεια αποκατάστασης της ενότητας των γλυπτών του Παρθενώνα έκαναν την ανάγκη ενός νέου μουσείου επιτακτική.

Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης βρίσκεται στην ιστορική περιοχή Μακρυγιάννη, νοτιοανατολικά του Βράχου. Απέχει 300 μ. από την Ακρόπολη και περίπου 2 χλμ. από το κέντρο της Αθήνας, ενώ έχει άμεση πρόσβαση στην κεντρική συγκοινωνιακή γραμμή μέσω του σταθμού του μετρό Ακρόπολη (το Μετρό της Αθήνας τιμήθηκε με το πρώτο βραβείο προσβασιμότητας στο Παγκόσμιο Συνέδριο Αρχιτεκτόνων τον Ιούλιο 2008, καθώς κατάφερε να αναδειχθεί ως το φιλικότερο και πλέον προσβάσιμο για όλους τους χρήστες δημόσιο έργο).

Η είσοδος του Μουσείου βρίσκεται στην αρχή του πεζόδρομου της Διονυσίου Αρεοπαγίτου, τον κεντρικό άξονα του δικτύου των ενοποιημένων αρχαιολογικών

---

¹⁸ www.newacropolismuseum.gr

χώρων της πόλης. Μια είσοδος στην Ακρόπολη βρίσκεται ακριβώς απέναντι από την είσοδο του Μουσείου διευκολύνοντας το κοινό στη συνδυασμένη επίσκεψη του Μουσείου και της Ακρόπολης.

Η κατασκευαστική εταιρεία ΑΚΤΩΡ ανέλαβε την ανέγερση του Μουσείου. Ένα 30% του κόστους ανέγερσης του μουσείου και της μεταφοράς των αρχαίων – που εκτιμάται στα 129 εκατ. ευρώ – παρέχεται από την ΕΕ. Μόνο η μεταφορά θα κοστίσει γύρω στα 1,6 εκατ. ευρώ, ενώ τα αρχαία έχουν ασφαλιστεί για 400 εκατ. ευρώ.

4.2 Το Μουσείο σε αριθμούς

- 14.000 τ.μ. εκθεσιακοί χώροι
- 3.200 τ.μ. έκταση Αίθουσας του Παρθενώνα
- 1.500 τ.μ. έκταση Αίθουσας των Αρχαϊκών
- 16.000 τ.μ. μάρμαρο
- (συμπεριλαμβάνονται οι εξωτερικοί χώροι)
- 4.390 τ.μ. γυαλί
- (συμπεριλαμβάνονται όλα τα δάπεδα του Μουσείου από το ισόγειο ως την Αίθουσα του Παρθενώνα, οι γυάλινες πόρτες και οι φωταγωγοί)
- 3.250 τ.μ. εσωτερικά προκατασκευασμένα πανέλα από οπλισμένο σκυρόδεμα
- 2.300 τ.μ. εξωτερικά προκατασκευασμένα πανέλα από οπλισμένο σκυρόδεμα
- 50 φωταγωγοί στην Αίθουσα των Αρχαϊκών
- 204 θέσεις στο αμφιθέατρο
- 250 τ.μ. εσωτερικός χώρος εστιατορίου
- 700 τ.μ. εξωτερικός χώρος (εξώστης) εστιατορίου
- 25 κολώνες από οπλισμένο σκυρόδεμα στην Αίθουσα Αρχαϊκών με διάμετρο 1.20 μ. και ύψος 8.50 μ.
- 46 κολώνες από ανοξείδωτο χάλυβα στην Αίθουσα του Παρθενώνα
- 7.000 τ.μ. έκταση που έχει απαλλοτριωθεί στην περιφέρεια του οικοπέδου για δεντροφύτευση

4.3 Το χρονικό της κατασκευής

Το καλοκαίρι του 2000 προκηρύχθηκε η πρώτη φάση του διεθνούς διαγωνισμού για την εκπόνηση μελέτης του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Το Σεπτέμβριο του 2001 κατά τη δεύτερη φάση του διαγωνισμού η Διεθνής Επιτροπή Αξιολόγησης έδωσε το πρώτο βραβείο στον Ελβετό αρχιτέκτονα Bernard Tschumi. Το 2003 εγκρίθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού η οριστική μελέτη του Μουσείου. Το Δεκέμβριο του 2003 εκδόθηκε με νόμο από τη Βουλή των Ελλήνων η οικοδομική άδεια για την κατασκευή του Μουσείου.

Τον Ιανουάριο του 2004 έγινε η θεμελίωση του κτηρίου. Τον Ιούλιο του 2004 εκδόθηκε η τελική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που επέτρεπε όλες τις εργασίες για την ανέγερση του Μουσείου.

4.4 Το κτήριο

Γυαλί, ανοξείδωτος χάλυβας και τσιμεντοκονίαμα είναι τα βασικά υλικά της κατασκευής του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Το Κτήριο του Μουσείου έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά με το εκθεσιακό πρόγραμμα, το χώρο ανέγερσης και τις πρωτοποριακές προδιαγραφές της αρχιτεκτονικής μελέτης.

Στη βάση του Μουσείου κυριαρχούν στοιχεία από σκυρόδεμα, στη μεσαία ζώνη των εξωτερικών όψεων του κτηρίου το γυαλί και ο ανοξείδωτος χάλυβας ενώ στην επίστεψη του κτηρίου το γυάλινο περίβλημα της Αίθουσας του Παρθενώνα.

Το γυαλί είναι ουσιαστικό χαρακτηριστικό της αρχιτεκτονικής μελέτης του Μουσείου. Η χρήση του γυαλιού δεν περιορίζεται στο συνηθισμένο ρόλο που έχει για παράδειγμα στα παράθυρα των σπιτιών μας, δηλαδή προς το εξωτερικό περιβάλλον και το φωτισμό του εσωτερικού χώρου, αλλά έχει και κατασκευαστικό ρόλο. Το γυαλί στηρίζεται από μόνο του και δεν έχει τοποθετηθεί σε πλαίσια, κάτι που θα αλλοίωνε τη συνολική σύνθεση. Επομένως τα χαρακτηριστικά της φωτεινότητας και του αντικατοπτρισμού βρίσκουν την υπέρτατη έκφρασή τους.

Το παραδοσιακό γυαλί έχει μια γνωστή πράσινη απόχρωση. Στο Μουσείο έχει χρησιμοποιηθεί ένα ειδικό καθαρό γυαλί με χαμηλά επίπεδα σιδήρου στη σύνθεσή του ώστε να ελαχιστοποιείται η αλλαγή στο χρώμα του φυσικού φωτός που εισέρχεται στους εκθεσιακούς χώρους.

Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης προσφέρει στους επισκέπτες όλες τις σύγχρονες υπηρεσίες που απαιτούνται από ένα διεθνές μουσείο του 21^{ου} αιώνα. Ο επισκέπτης εισάγεται στο μουσείο μέσα από τον μεγάλο προθάλαμο του ισογείου. Εκεί στεγάζονται το πωλητήριο, το αναψυκτήριο, που επιβλέπει την αρχαιολογική ανασκαφή, ένα αμφιθέατρο 200 θέσεων, η αίθουσα προσωρινών εκθέσεων έκτασης 550 τμ. και η αίθουσα προβολής οπτικοαουστικού υλικού. Ο ημιώροφος φιλοξενεί την αίθουσα ψηφιακών πολυμέσων καθώς και το εστιατόριο με έναν εξώστη που προσφέρει πανοραμική θέα προς την Ακρόπολη.

Ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει από όλα τα επίπεδα του Νέου Μουσείου μια απaráμιλλη πανοραμική θέα των μνημείων της Ακρόπολης. Από την είσοδο του Μουσείου είναι ορατή η νότια πλευρά του Παρθενώνα ενώ την ίδια στιγμή αποκαλύπτονται τα κατάλοιπα της αρχαίας πόλης των Αθηνών, που ήρθαν στο φως κατά τη διάρκεια αρχαιολογικών ανασκαφών στο χώρο ανέγερσης του Μουσείου.

Η αρχαιολογική ανασκαφή αποκάλυψε μια αρχαία γειτονιά που αναπτύχθηκε στην περιοχή για πάνω από 4000 χρόνια. Έφερε στο φως τους δρόμους, τα σπίτια, τα λουτρά, τα καταστήματα και τα εργαστήριά της αλλά και χιλιάδες αντικείμενα που συμπληρώνουν και διευρύνουν τις γνώσεις μας για το ιστορικό και πολιτιστικό παρελθόν του νότιου τμήματος της αρχαίας Αθήνας.

Η διαφάνεια είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό στην αρχιτεκτονική του νέου Μουσείου. Το φυσικό φως εισέρχεται από το αίθριο της Αίθουσας του Παρθενώνα και διαπερνώντας το γυάλινο δάπεδό του φωτίζει διακριτικά τους εκθεσιακούς χώρους έως και το χώρο της ανασκαφής. Μεγάλα γυάλινα παράθυρα στο δάπεδο του ισογείου επιτρέπουν τη θέαση της αρχαιολογικής ανασκαφής.

Μια ειδική εξέδρα προορίζεται για τις περίφημες Καρυάτιδες του Ερέχθειου. Η εξέδρα δεσπόζει πάνω από την Αίθουσα με το γυάλινο δάπεδο στην οποία θα εκτίθενται ευρήματα από τις πλαγιές της Ακρόπολης. Το φυσικό φως που διαπερνάει το αίθριο της Αίθουσας του Παρθενώνα φωτίζει διακριτικά την εξέδρα.

Είκοσι πέντε κολώνες ύψους 9 μέτρων κατασκευασμένες από σκυρόδεμα διαρθρώνουν τον τεράστιο χώρο στον οποίο θα εκτεθούν έργα από την Ακρόπολη των Αρχαϊκών Χρόνων. Η αρχαϊκή αρχιτεκτονική με τους κίονες ενέπνευσε τον αρχιτέκτονα του Μουσείου στη διαμόρφωση της Αίθουσας των Αρχαϊκών

Τα γλυπτά του Παρθενώνα θα εκτεθούν με τη ίδια διαδοχή που είχαν όταν κοσμούσαν αρχικά το μνημείο. Ο ορθογώνιος πυρήνας της Αίθουσας κατασκευασμένος από σκυρόδεμα ακολουθεί τις διαστάσεις και τον προσανατολισμό του σηκού του

Παρθενώνα. Οι γυάλινες εξωτερικές επιφάνειες εξασφαλίζουν στον επισκέπτη μοναδική οπτική επαφή με τον αρχαίο ναό την ίδια στιγμή που έχει μπροστά του το γλυπτό διάκοσμο του ναού μέσα στο μουσείο.

4.5 Εκθέματα

Τα εκθέματα του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης έπρεπε να συντηρηθούν προκειμένου να μεταφερθούν από το παλαιό στο νέο μουσείο. Το 1982 εγκαταστάθηκε στο παλαιό μουσείο ένα εργαστήριο συντήρησης και από το 2000 δρομολογήθηκαν οι εργασίες για την προετοιμασία των εκθεμάτων με ιδιαίτερη προτεραιότητα στα γλυπτά του Παρθενώνα. Επίσης συντηρούνται πολλά ευρήματα που έφεραν στο φως οι αρχαιολογικές ανασκαφές στο χώρο ανέγερσης του Νέου Μουσείου. Η αποκατάσταση και η προετοιμασία των εκθεμάτων είναι ένα έργο που γίνεται υπό την εποπτεία της Α΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Η προετοιμασία των εκθεμάτων περιελάμβανε την οριστική αποσύνδεση των εκθεμάτων από τους τοίχους του παλαιού μουσείου και τη μετακίνησή τους από τις παλαιές βάσεις οι οποίες θα αντικατασταθούν στο Νέο Μουσείο. Τα εκθέματα μετακινήθηκαν στο εργαστήριο και, όπου κρίθηκε αναγκαίο, έγιναν εργασίες καθαρισμού και συντήρησης προκειμένου να προετοιμαστούν για τη συσκευασία και τη μεταφορά τους στο Νέο Μουσείο.

Για πρώτη φορά όλοι οι σωζόμενοι θησαυροί της Ακρόπολης θα εκτεθούν συγκεντρωμένοι σε ένα ενιαίο χώρο. Έργα που μέχρι σήμερα βρίσκονταν σε αποθήκες, σε άλλα μουσεία της Αθήνας ή στο εξωτερικό, θα μεταφερθούν σε ένα μουσείο κοντά στον τόπο προέλευσής τους. Πέντε συλλογές συνιστούν το εκθεσιακό πρόγραμμα του Μουσείου. Ένα ακόμα σημαντικό έκθεμα αποτελούν τα κατάλοιπα της αρχαίας πόλης της Αθήνας που αποκαλύφθηκαν κατά τη διάρκεια αρχαιολογικής ανασκαφής στο χώρο ανέγερσης του Μουσείου.

4.5.1 Ευρήματα από τις Κλυτύες της Ακρόπολης

Η συλλογή από τις κλυτύς της Ακρόπολης περιλαμβάνει γλυπτά, ανάγλυφα, επιγραφές, ειδώλια και αγγεία από τα ιερά του Διονύσου Ελευθερέως και του Ασκληπιού αλλά και από τα μικρότερα ιερά που ήταν ιδρυμένα στα κράσπεδα και στα σπηλαιώδη ανοίγματα του βράχου, όπως του ιερό του Πανός, του Απόλλωνος, της

Αφροδίτης και του Έρωτα. Μια από τις σημαντικότερες ενότητες θα αποτελούν τα ευρήματα από το υπαίθριο ιερό της Νύμφης στο οποίο οι νεόνυμφοι Αθηναίοι ανέθεταν τα πολυτελή αγγεία του γαμήλιου λουτρού τους. Στον ίδιο χώρο θα εκτεθούν για πρώτη φορά και αντικείμενα από τα νεκροταφεία και τα σπίτια των ανθρώπων που έζησαν στις πλαγιές του βράχου, από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι και την ύστερη αρχαιότητα.

4.5.2 Αρχαϊκή συλλογή

Έργα προϊστορικής και γεωμετρικής εποχής μας εισάγουν στην αρχαϊκή συλλογή ενώ ακολουθούν έργα του αυστηρού ρυθμού. Στη συλλογή περιλαμβάνονται μεγάλες αετωματικές συνθέσεις αλλά και μαρμάρινα γλυπτά όπως Κόρες και Ιππείς, ανάγλυφα, πήλινα ειδώλια, χάλκινα αγαλμάτια, αγγεία, τα οποία ήταν κάποιες από τις προσφορές των ανθρώπων των αρχαϊκών χρόνων στο ιερό της Ακρόπολης, η οποία λεηλατήθηκε από τους Πέρσες το 480 π.Χ. Οι ανασκαφές του 19^{ου} αιώνα αποκάλυψαν τους εποθέτες, στους οποίους οι Αθηναίοι είχαν θάψει τα τραυματισμένα ή διαμελισμένα αναθήματα.

4.5.3 Ο Παρθενώνας

Ο γλυπτός διάκοσμος του Παρθενώνα των κλασικών χρόνων αποτελεί την κορύφωση των συλλογών του Μουσείου. Η ζωφόρος με τη μεγαλειώδη παράσταση της Πομπής των Παναθηναίων, ξεκινούσε στη νοτιοδυτική γωνιά του κτηρίου με δύο κατευθύνσεις κατά μήκος της νότιας και της δυτικής πλευράς του σηκού και κατέληγε στον πρόσωπή του στα ανατολικά. Οι μετόπες φέρουν ανάγλυφες σκηνές με μυθολογικά θέματα : Γιγαντομαχία, Αμαζονομαχία, Κενταυρομαχία, Άλωση της Τροίας. Το ανατολικό αέτωμα απεικονίζει τη γέννηση της θεάς Αθηνάς, ενώ το δυτικό τη διαμάχη της Αθηνάς και του Ποσειδώνα για την πόλη της Αθήνας. Στο αίθριο της Αίθουσας θα εκτεθούν οικοδομικές επιγραφές και επιγραφές με καταλόγους των αναθημάτων που στεγάζονταν στον Παρθενώνα.

4.5.4 Τα μεταπαρθενώνεια έργα

Η μεταπαρθενώνεια συλλογή περιλαμβάνει τα αρχιτεκτονικά γλυπτά του Ιερού και του θωρακίου της Αθηνάς Νίκης, τα γλυπτά της ζωφόρου του Ερέχθειου και τις

Καρυάτιδες, τα αρχιτεκτονικά μέλη από το Ερέχθειο και τα Προπύλαια, τις οικοδομικές επιγραφές και τα ανάγλυφα, που συνδέονται με την εξωτερική πολιτική της Αθήνας και τις σχέσεις τις με άλλες ελληνικές πόλεις-κράτη, καθώς και άλλα έργα κλασικών και ελληνοιστικών χρόνων.

4.5.5 Έργα ρωμαϊκής συλλογής

Αυτή η συλλογή περιλαμβάνει αντίγραφα κλασικών γλυπτών, ιδιαίτερα πορτρέτα.

Το ισόγειο του Μουσείου

Ο εξώστης με θέα την Αίθουσα των Κλιτύων της Ακρόπολης

4.6 Η μεταφορά των εκθεμάτων

Η ιστορική μεταφορά των εκθεμάτων θα πραγματοποιηθεί με τη χρήση τριών γερανών. Πριν από κάθε μεταφορά, μετρώνται η θερμοκρασία, ο άνεμος και η υγρασία. Κατά τη διάρκεια βαριάς βροχόπτωσης και υπερβολικού ανέμου η διαδικασία διακόπτεται. Τα κιβώτια που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά των αρχαιοτήτων είναι

μεταλλικά, με ξύλινη επένδυση στο εσωτερικό τους και ειδικό αφρώδες υλικό. Με τους γεραμούς θα μεταφερθούν 154 αντικείμενα, ενώ ο συνολικός αριθμός των αγαλμάτων και άλλων αντικειμένων που θα μεταφερθούν στο νέο μουσείο Ακρόπολης πλησιάζει τα 246 γλυπτά, τα οποία όλα μαζί ζυγίζουν περίπου 113 τόνους.

Ο χρόνος για την ολοκλήρωση της μεταφοράς κάθε εκθέματος υπολογίζεται σε 2,5 ώρες. Κάθε ημέρα είναι δυνατό να πραγματοποιούνται 4 μεταφορές. Κάθε έκθεμα χρειάζεται 2 μέρες για να συσκευαστεί και 2 μέρες για να αποσυσκευαστεί.

4.7 Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης και ο επαναπατρισμός των Γλυπτών του Παρθενώνα

Καθώς προετοιμάζεται η έκθεση του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, αποφασίστηκε να επιτραπεί στο κοινό για ένα δίωρο κάθε μέρα, η επίσκεψη στο ισόγειο του μουσείου.

Τα επίσημα εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν στις 20 Ιουνίου 2009. Είναι το πρώτο αρχαιολογικό μουσείο στον κόσμο που θα διαθέτει δική του αίθουσα εικονικής πραγματικότητας. Στην αίθουσα θα διεξάγονται στερεοσκοπικές αλλά και απλές προβολές ταινιών για την ιστορία των αναστυλώσεων των τεσσάρων μεγάλων μνημείων της Ακρόπολης. Είναι επίσης απόλυτα φιλικό σε άτομα με αναπηρίες.

Πολλοί είναι οι Έλληνες που πιστεύουν ότι το σύγχρονο μουσείο θα συμβάλει στην επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα που σήμερα επιδεικνύονται στο Βρετανικό Μουσείο. Η έλλειψη επαρκών εγκαταστάσεων υπήρξε το σημείο αδιεξόδου στις προσπάθειες επαναπατρισμού τους. Η Ελλάδα προσδοκά την έναρξη διαπραγματεύσεων με τη Βρετανία.

Το θέμα της επιστροφής δεν είναι διμερές θέμα, μεταξύ Ελλάδας και Βρετανίας. Αφορά ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και την κοινή πολιτιστική κληρονομιά. Τον Ιανουάριο του 1999, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε δήλωση με την οποία εξασφαλίζεται η υποστήριξη "για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα, τη στιγμή που τα διεθνή μέσα ορίζουν τον Παρθενώνα ως μια παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά". Σύμφωνα με την UNESCO η αφαίρεση των μαρμάρων αποτελεί τον πιο "βάνανσο διαμελισμό αρχαίου κτιρίου".

Τα απόντα γλυπτά, γνωστά και ως Ελγίνεια, διακοσμούσαν αρχικά τον Παρθενώνα και άλλα κτίσματα της Ακρόπολης, είχαν αφαιρεθεί κατά τις αρχές του 19^{ου} αιώνα και η επιστροφή τους υπήρξε ένα σημαντικό θέμα για τις ελληνικές κυβερνήσεις για πολλά χρόνια.

Ο πρόεδρος του Οργανισμού Ανέγερσης του Μουσείου, καθηγητής Δημήτρης Παντερμαλής σε ομιλία του τόνισε ότι το νέο Μουσείο της Ακρόπολης δημιουργεί ήδη ρεύμα, απήχηση και συζητήσεις στο εξωτερικό. Στο νέο μουσείο, οι χώροι όπου θα πρέπει να βρίσκονται τα απόντα γλυπτά θα αφηθούν κενοί και δεν θα αναπληρωθούν με εκμαγεία. «Ο τρόπος που θα επιδεικνύουμε τα Γλυπτά θα είναι μια διαρκής διαμαρτυρία για την επιστροφή τους» συμπληρώνει ο καθηγητής

Ήδη ένα μαρμάρινο θραύσμα από τον Παρθενώνα επέστρεψε στη χώρα μας η σουηδική επιτροπή για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα. Πρόκειται για ένα τμήμα που είχε αφαιρεθεί από Αυστριακό στρατιώτη κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και το οποίο βρισκόταν στην κατοχή της εγγονής του, η οποία ζει στη Σουηδία.

Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης αποτελεί την απάντηση στο βασικό επιχείρημα του Βρετανικού Μουσείου ότι η Ελλάδα δεν διαθέτει μουσείο ικανό να φιλοξενήσει τα Γλυπτά του Παρθενώνα, αναφέρουν τα διεθνή μέσα ενημέρωσης. «Υπάρχει η ελπίδα ότι (το μουσείο) θα καταρρίψει το επιχείρημα ότι η σύγχρονη Ελλάδα δεν μπορεί να φιλοξενήσει σωστά τους θησαυρούς της χρυσής εποχής της» αναφέρει η εφημερίδα Guardian, με την ευκαιρία της εκκίνησης των διαδικασιών μεταφοράς των αρχαιοτήτων. «Με την αναπαραγωγή στον επάνω όροφο του ναού του Παρθενώνα στις ακριβείς διαστάσεις του, οι υποστηρικτές του λένε ότι τα τα μάρμαρα μπορούν να παρουσιαστούν στην αρχική τους διάταξη και πλαίσιο, με έναν τρόπο που δεν θα μπορούσε ποτέ να γίνει στο Βρετανικό Μουσείο» συνεχίζει η εφημερίδα.

Ύμνο στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης έπλεξαν σε άρθρο τους και οι Sunday Times, υποστηρίζοντας ότι πρόκειται για το πιο κατάλληλο μέρος για να φιλοξενήσει τα γλυπτά του Παρθενώνα, που εκτίθενται στο Βρετανικό Μουσείο.

Ο συντάκτης του άρθρου σημειώνει ότι το μουσείο, που σχεδιάζαν επί 30 χρόνια οι Έλληνες και τους κόστισε πάνω από 100 εκατομμύρια δολάρια πληρεί όλες τις προϋποθέσεις, για να γίνει το μόνιμο σπίτι των θησαυρών της κλασικής περιόδου. Τέλος καταθέτει την εμπειρία και τις εντυπώσεις από την πρόσφατη επίσκεψή του στην Ελλάδα και την περιήγησή του στο νέο μουσείο. Χτισμένο στη σκιά της Ακρόπολης, το χαρακτηρίζει ως διεθνούς επιπέδου πόλο έλξης. Όπως επισημαίνει, το υψηλής τεχνολογίας μοντέρνο κτίριο δημιουργεί θαυμάσια αντίθεση και ανταγωνίζεται τα αρχαία μάρμαρα, όπως ακριβώς η πυραμίδα έξω από το Μουσείο του Λούβρου.

Σε μεγάλη δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε το 2008, από τη Βρετανική εταιρεία IPSOS-MORI, μόνο το 13% των Βρετανών, δήλωσε ότι δεν πρέπει να επιστρέψουν τα μάρμαρα του Παρθενώνα στην Ελλάδα.

«Αποτελεί ένα τεράστιο πλεονέκτημα για την Ελλάδα και το καλύτερο επιχείρημα για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα» δήλωσε ο Ντέιβιντ Χιλ, πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης για τον Επαναπατρισμό των Γλυπτών του Παρθενώνα.

«Δεν υπάρχει κτίριο σαν το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης και ως προς την έννοια και ως προς το περιεχόμενό του. Ανακαλεί μία κίνηση στον χώρο και τον χρόνο. Το Μουσείο φαίνεται να επιπλέει πάνω από την ανασκαφή που αποκαλύφθηκε στην διάρκεια των εργασιών» δήλωσε σε συνέντευξή του ο αρχιτέκτονας Bernard Tschumi.

Η Αίθουσα του Παρθενώνα
Άποψη της βόρειας πτέρυγας σε οπτική επαφή
με τον ίδιο το ναό πάνω στο Βράχο

Η πολύστυλη Αίθουσα των Αρχαϊκών Γλυπτών

5. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

5.1 Ημέρες ελεύθερας εισόδου :

- 6 Μαρτίου – Μνήμη Μελίνας Μερκούρη
- 5 Ιουνίου – Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος
- 18 Απριλίου – Διεθνής Ημέρα Μνημείων
- 18 Μαΐου - Διεθνής Ημέρα Μουσείων
- Το τελευταίο Σαββατοκύριακο Σεπτεμβρίου κάθε έτους - Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς
- Οι Κυριακές κατά το διάστημα από 1 Νοεμβρίου έως 31 Μαρτίου
- Οι επίσημες αργίες του Κράτους
- Η πρώτη Κυριακή κάθε μήνα , πλην των μηνών Ιουλίου, Αυγούστου
- 27 Σεπτεμβρίου – Παγκόσμια ημέρα τουρισμού

5. 2 Ημέρες Αργίας

- 1 Ιανουαρίου : κλειστό
- Θεοφάνεια : 08.30 – 15.00
- Καθαρά Δευτέρα : 08.30 – 15.00
- 25^η Μαρτίου : κλειστό
- Μ. Παρασκευή : 08.30 – 12.00
- Μ. Σάββατο : 08.30 – 15.00
- 1 Μαΐου : κλειστό
- Κυριακή του Πάσχα : κλειστό
- Δευτέρα του Πάσχα : 08.30 – 15.00
- Αγίου Πνεύματος : 07.30 – 19.00
- 15 Αυγούστου : 07.30 – 19.00
- 28 Οκτωβρίου : 07.30 – 19.00
- Χριστούγεννα : κλειστό
- 26 Δεκεμβρίου : κλειστό

5.3 Πρόσωπα που δικαιούνται μειωμένη είσοδο

- Οι συμμετέχοντες σε Διεθνή Συνέδρια μετά από έγκριση του Γενικού Διευθυντού Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς
- Οι συμμετέχοντες στα προγράμματα εκδρομών που διοργανώνει ο Οργανισμός Εργατικής Εστίας
- Οι συνοδοί γονείς στις εκπαιδευτικές επισκέψεις των σχολείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Πολίτες κρατών-μελών της Ε.Ε άνω των 65, με την επίδειξη αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου
- Άτομα που δικαιούνται να αποκτήσουν «Δελτίο ελεύθερης εισόδου» τριετούς διάρκειας με δικαίωμα ανανέωσης

5.4 Πρόσωπα που δικαιούνται ελεύθερη είσοδο

- Δημοσιογράφοι με την επίδειξη ταυτότητας ΕΣΗΕΑ
- Κάτοχοι δελτίου ελεύθερης εισόδου
- Κάτοχοι ειδικής ταυτότητας – μέλους ICOM-ICOMOS
- Κάτοχοι κάρτας πολιτισμού
- Μέλη εταιρειών και συλλόγων Φίλων Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων σε όλη την Ελλάδα με την επίδειξη της θεωρημένης κάρτας μέλους
- Μέλη των Κ.Α.Π.Η. με την επίδειξη της Κάρτας Πολιτισμού
- Μαθητές μέχρι 19 ετών που συνοδεύονται από εκπαιδευτικούς λειτουργούς Α΄βάθμιας, Β΄βάθμιας και Γ΄βάθμιας εκπαίδευσης.(Ομαδικές άδειες που χορηγούνται από το ΥΠ.ΠΟ.)
- Μέλη του Ελληνικού Κοινοβουλίου
- Νέοι μέχρι ηλικίας 19 ετών με την επίδειξη της αστυνομικής ταυτότητας
- Ξεναγοί με την επίδειξη ταυτότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης
- Οι επίσημοι φιλοξενούμενοι τους Ελληνικού Δημοσίου, μετά από έγκριση του Γενικού Διευθυντού Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- Οι συνοδοί τυφλών και ατόμων με κινητικά προβλήματα
- Οι υπηρετούντες τη στρατιωτικοί τους θητεία με την επίδειξη υπηρεσιακής ταυτότητας

- Συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης που έχουν λάβει ειδική άδεια από το Υπουργείο Πολιτισμού
- Υπάλληλοι του Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού με την επίδειξη της υπηρεσιακής τους ταυτότητας
- Υπάλληλοι του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων με την επίδειξη της υπηρεσιακής τους ταυτότητας
- Υπάλληλοι του Ταμείου Διαχείρισης για την Εκτέλεση Αρχαιολογικών έργων, με την επίδειξη της υπηρεσιακής τους ταυτότητας
- Υπάλληλοι του Υπουργείου Πολιτισμού, με την επίδειξη της υπηρεσιακής τους ταυτότητας
- Φοιτητές των Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι. ή ισότιμων σχολών χωρών της Ε.Ε. με την επίδειξη της φοιτητικής τους ταυτότητας.

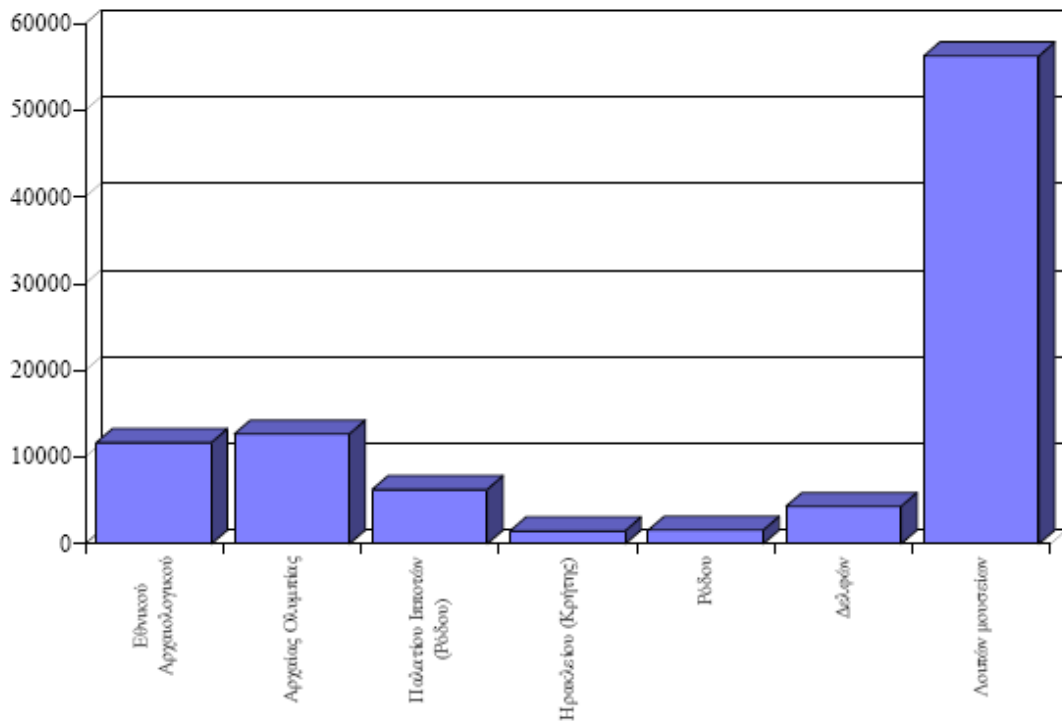
6. ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Η Γενική Γραμματεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος ανακοινώνει με ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ τα στοιχεία της κίνησης των Μουσείων και των Αρχαιολογικών χώρων.

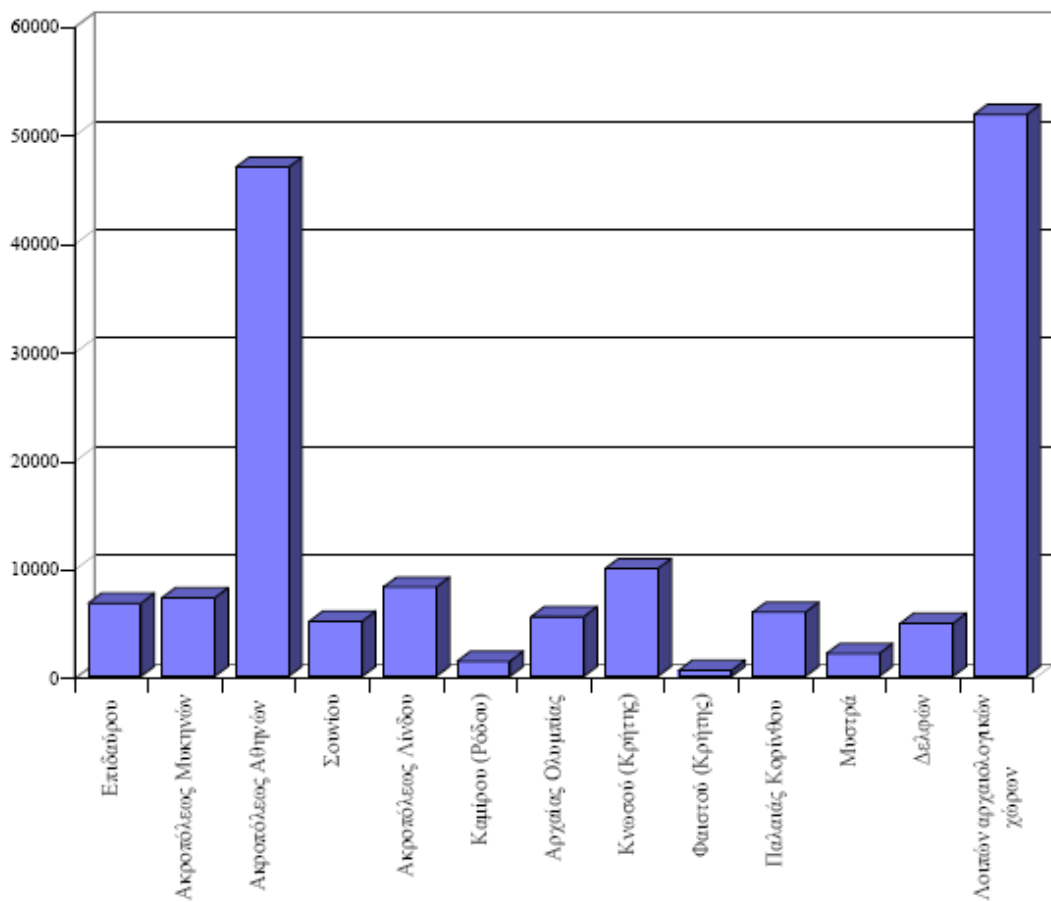
Από τον Ιανουάριο του 2002, θεωρούνται επισκέπτες Μουσείων και Αρχαιολογικών χώρων, εκτός των ατόμων που αγοράζουν εισιτήριο εισόδου, και τα άτομα στα οποία χορηγείται εισιτήριο ελεύθερης εισόδου. Από τον Απρίλιο του 1999, εκτός του καθιερωμένου εισιτηρίου, άρχισε να καταβάλλεται ενιαίο εισιτήριο σε ορισμένα μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.

Ακολουθεί το ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ της Γενικής Γραμματείας της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος στις 10/03/2009 που περιέχει πίνακες με μηνιαία και ετήσια στοιχεία των επισκεπτών στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους με τη μεγαλύτερη κίνηση.

Επισκέπτες ανά μουσείο: Νοέμβριος 2008

Επισκέπτες ανά αρχαιολογικό χώρο : Νοέμβριος 2008

Πίνακας 2. Επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων και συνολικές εισπράξεις: 2006, 2007 και Ιανουάριος - Νοέμβριος 2007, 2008

ΜΟΥΣΕΙΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	2006	2007	Ιανουάριος - Νοέμβριος		Μεταβολή % 2008/2007
			2007	2008	
Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ Ε Π Ι Σ Κ Ε Π Τ Ω Ν					
Α. Μουσεία (σύνολο)	2.795.465	2.452.964	2.392.419	1.950.564	-18,5
Εθνικού Αρχαιολογικού	368.398	411.564	404.005	294.452	-27,1
Αρχαίας Ολυμπίας	176.944	133.782	132.723	109.174	-17,7
Παλάτι Ιπποτών (Ρόδου)	238.581	231.543	230.643	176.587	-23,4
Ηρακλείου (Κρήτης)	246.409	74.013	72.900	104.183	42,9
Ρόδου	75.350	79.045	78.325	87.195	11,3
Δελφών	254.550	202.350	198.600	136.950	-31,0
Λοιπών μουσείων	1.435.233	1.320.667	1.275.223	1.042.023	-18,3
Β. Αρχαιολογικοί Χώροι (σύνολο)	7.516.665	7.262.471	7.188.432	6.156.527	-14,4
Επιδαύρου ⁽¹⁾	417.930	413.680	409.680	286.370	-30,1
Ακροπόλεως Μικηνών & Θησαυρού Ατρέα	329.694	363.339	358.175	286.303	-20,1
Ακροπόλεως Αθηνών ⁽¹⁾	1.138.597	1.151.587	1.132.414	1.056.725	-6,7
Σουνίου	238.687	212.919	209.744	150.383	-28,3
Ακροπόλεως Λίνδου	501.238	491.743	490.943	454.600	-7,4
Καμείρου (Ρόδου)	142.999	146.556	146.102	128.841	-11,8
Αρχαίας Ολυμπίας	455.606	360.997	356.226	353.839	-0,7
Κνωσού (Κρήτης)	705.305	680.323	680.201	609.191	-10,4
Φαιστού (Κρήτης)	131.475	128.278	128.148	105.200	-17,9
Αρχαίας Κορίνθου ⁽¹⁾	178.109	178.314	176.715	116.241	-34,2
Μυστρά ⁽¹⁾	116.915	111.310	109.700	86.255	-21,4
Δελφών	363.927	282.550	279.650	203.050	-27,4
Λοιπών αρχαιολογικών χώρων	2.796.183	2.740.875	2.710.734	2.319.529	-14,4
Ε Ι Σ Π Ρ Α Ξ Ε Ι Σ (σε ευρώ)					
Σύνολο	48.410.477,00	49.855.461,00	49.133.427,00	47.880.992,00	-2,5
Α. Μουσεία	8.819.315,00	8.484.616,00	8.319.785,00	7.745.072,00	-8,9
Β. Αρχαιολογικοί Χώροι	39.591.162,00	41.370.845,00	40.813.642,00	40.135.920,00	-1,7

(1) Ισχύει ενιαίο εισιτήριο για το μουσείο και τον αρχαιολογικό χώρο.

6.1 Επισκεψιμότητα των μουσείων και αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας

Στο πλαίσιο της καταγραφής των τουριστικών μεγεθών του Αθηναϊκού τουρισμού και με σκοπό τη δημιουργία Παρατηρητηρίου Τουρισμού του Δήμου Αθηναίων, η ΕΤΟΑΑ (Εταιρεία Τουριστικής και Οικονομικής Ανάπτυξης Αθηνών) σε συνεργασία με το Εργαστήριο Τουριστικών Μελετών και Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου εκπόνησε *"Μελέτη για την Εξέλιξη του Αθηναϊκού Τουρισμού από την Προ-Ολυμπιακή στη Μετα-Ολυμπιακή Περίοδο"*

Σύμφωνα με συμπεράσματα της μελέτης μετά από μια περίοδο αυξομειώσεων της επισκεψιμότητας σε όλα τα αξιοθέατα της Αττικής κατά τα έτη 1998-2002 και κατόπιν της μεγάλης πτώσης του 2003, παρατηρείται μια συνεχής αύξηση στα εισιτήρια από το 2004 και μετά. Η αύξηση οφείλεται σε μια ραγδαία άνοδο της αύξησης της επισκεψιμότητας στους αρχαιολογικούς χώρους και ιδίως στην Ακρόπολη, όπου το 2005 και μετά καταγράφηκαν τρία διαδοχικά ρεκόρ δεκαετίας στην επισκεψιμότητα. Το 2007 πωλήθηκαν 1,8 εκ. εισιτήρια για την Ακρόπολη και τους γύρω αρχαιολογικούς χώρους, επίδοση που ισοδυναμεί με αύξηση 70% σε μόλις τέσσερα χρόνια. Μεταξύ των τριών άλλων πιο δημοφιλών αξιοθεάτων της Αττικής, μόνο το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο είχε αντίστοιχη ανοδική πορεία μετά την επαναλειτουργία του το 2004. Έτσι υπερδιπλασίασε σε μια τριετία τους επισκέπτες του πουλώντας το 2007 άνω των 410 χιλιάδων εισιτηρίων και σημειώνοντας ρεκόρ δεκαετίας. Τα άλλα δύο αξιοθέατα της πρώτης τετράδας, ο αρχαιολογικός χώρος του Σουνίου και το Μουσείο Μπενάκη, είδαν να σταθεροποιείται ο αριθμός των επισκεπτών τους γύρω στους 200 χιλιάδες ετησίως μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

6.2 Συμπεράσματα

Μελετώντας τα στοιχεία του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων για τα εισιτήρια των επισκεπτών των μουσείων ανά μήνα, παρατηρούμε ότι σε μουσεία όπου παρουσιάζονται αφιερώματα και πρόσθετες εκθέσεις υπάρχει μεγάλη απόκλιση στην επισκεψιμότητά τους ανά μήνα ανάλογα με το ενδιαφέρον του κοινού για την κάθε έκθεση. Για τους 3 πρώτους μήνες του 2007 παρατηρούμε ότι η επισκεψιμότητα στην Εθνική Πινακοθήκη έχει έναν μέσο όρο ανά μήνα 30000 εισιτήρια ενώ τους επόμενους μήνες πέφτει στις 4000. Την περίοδο αυτή (20/12/2006 – 31/03/2007) η έκθεση ήταν : <<ΠΑΡΙΣΙ – ΑΘΗΝΑ, 1863 – 1940 >> και

οι επισκέπτες ξεπέρασαν τις 150.000. Μεγάλη επισκεψιμότητα παρουσίασε και η έκθεση <<ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟ ΣΤΟΝ ΣΕΖΑΝ. ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΟΥΑΣΙΝΓΚΤΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ Ν. ΥΟΡΚΗΣ>>

10/12/1992 – 11/04/1993 με επισκεψιμότητα που ξεπέρασε τα 500.000 άτομα.

Σε μουσεία όπου παρατηρείται αυξημένη τουριστική κίνηση τους καλοκαιρινούς μήνες, όπως το μουσείο του Ηρακλείου, παρατηρείται κατακόρυφη αύξηση της επισκεψιμότητας για τους μήνες Μάιο έως Αύγουστο.

Παρατηρώντας το μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας όπου κατατάσσεται ανάμεσα στα πρώτα για τις σχολικές εκδρομές, διακρίνουμε αυξημένη κίνηση τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο όπου τα σχολεία είναι ακόμη ανοιχτά και ο καιρός επιτρέπει τις εκδρομές στο ύπαιθρο. Η αυξημένη κίνηση συνεχίζεται να καταγράφεται τους καλοκαιρινούς μήνες με την αύξηση του αριθμού των τουριστών.

Τέλος οι πίνακες στη σελίδα 66 καταγράφουν τις επισκέψεις στο σύνολο των μουσείων κατά μήνα ανά έτος. Παρατηρούμε ότι ο μήνας με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα για κάθε χρόνο από το 1998 έως το 2008 είναι ο Αύγουστος.

7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα μουσεία δεν είναι απλά ένας χώρος όπου φυλάσσονται, εκτίθενται και προβάλλονται συλλογές έργων τέχνης και αντικειμένων πολιτισμικού, επιστημονικού ή τεχνολογικού ενδιαφέροντος. Αποτελούν τους χώρους εκείνους που στεγάζουν τον πολιτισμό και διαφυλάττουν την κληρονομιά και την ταυτότητα ενός τόπου.

Αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της κουλτούρας κάθε λαού. Ιδιαίτερα στη χώρα μας όπου οι θησαυροί του παρελθόντος είναι τόσο πολλοί, τα μουσεία αποτελούν χώρους ζωτικής σημασίας για τη διαφύλαξη, την προστασία και την σωστή παρουσίαση των θησαυρών του παρελθόντος.

Δεν αρκεί μόνο να εργαζόμαστε προς τη χρήσιμη μεταβολή των αρχαιολογικών και φυσικών χώρων, πρέπει επίσης να αγωνιζόμαστε για τη διαφύλαξη και τη διατήρησή τους. Πρέπει να παρθούν προληπτικά μέτρα ώστε να εγγυηθούν την επιβίωσή τους στο χρόνο και στο χώρο.

Και από τη στιγμή που μιλάμε για προστασία, η ίδρυση μουσείων αποτελεί το καλύτερο μέσο για να προφυλαχθούν και να διατηρηθούν η ιστορία και η κληρονομιά μας.

Τα μουσεία και ο τουρισμός ως σύνολο δεν πρέπει να απομονώνονται, αλλά να θεωρούνται αναπόσπαστα κομμάτια της τουριστικής πολιτικής. Η τουριστική οικονομία της χώρας μας εξαρτάται κατά ένα πολύ μεγάλο μέρος από τα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους. Πρέπει λοιπόν η πολιτεία να έχει σεβασμό για τους θησαυρούς που έχουμε κληρονομήσει. Έχει όμως και την υποχρέωση για την οικονομική ανάπτυξη του τόπου. Οικονομική ανάπτυξη που θα βοηθηθεί με τις σωστές επενδυτικές κινήσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ, ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ, ΕΤΟΥΣ 2008

Μουσεία	ΙΑΝ/ΙΑΝ	ΦΕΒ/ΦΕΒ	ΜΑΡ/ΜΑΡ	ΑΠΡ/ΑΠΡ	ΜΑΪ/ΜΑΪ	ΙΟΥΝ/ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ/ΙΟΥΛ
Νομός Αργολίδας	31	7	78	156	173	118	0
1 Άργους	31	7	78	156	173	118	
2 Ναυπλίου	0	0	0	0	0	0	
Νομός Αρκαδίας	151	216	142	60	201	48	0
3 Άστρους Κυνουρίας	44	6	0	0	0	0	
4 Τρίπολης	107	210	142	60	201	48	
Νομός Άρτης	0	0	0	0	0	0	0
5 Ναός Παρηγορήτισσας	0	0	0	0	0	0	
Νομός Αττικής	39.035	29.636	55.041	62.957	68.141	63.577	0
6 Βυζαντινό & Χριστιανικό Αθηνών	827	566	790	1.291	1.539	1.249	
7 Εθνικό Αρχαιολογικό Αθηνών	6.546	5.589	13.941	19.386	34.287	36.396	
8 Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης	809	900	1.043	1.042	1.336	1.167	
9 Επιγραφικό Αθηνών	394	134	0	0	0	0	
10 Κανελλοπούλου	0	0	0	0	0	0	
11 Λαυρίου	0	0	0	0	0	0	
12 Μεγάρων	29	28	22	45	36	28	
13 Μονή Δαφνίου	0	0	0	0	0	0	
14 Μονή Καισαριανής	0	0	0	0	0	0	
15 Μουσείο Πόρου	90	0	0	0	750	295	
16 Νομισματικό Αθηνών	738	553	398	636	791	593	
17 Πειραιώς Αρχαιολογικό	0	150	536	780	470	0	
18 Σπετσών	25	13	253	841	936	560	
19 Κυθήρων Βυζαντινό	0	12	34	46	108	95	
20 Τζαμί Τζισταράκη (Μ.Ε.Λ.Τ.)	206	119	493	314	553	436	
21 Ιστορικό Νεωτέρας Ελλάδος	1.356	1.420	2.454	1.321	1.696	1.165	
22 Εθν. Πιν/κη - Μουσείο Αλ. Σούτζου	7.351	6.652	13.894	14.404		8.558	
23 Μπενάκη	20.664	13.500	21.183	22.851	25.639	13.037	
Νομός Αχαΐας	91	186	66	77	242	71	0
24 Αγίου	91	186	66	77	242	71	
Νομός Βοιωτίας	826	332	1.184	1.766	4.451	2.430	0
25 Θηβών	0	0	0	0	0	0	
26 Ιερά Μονή Οσίου Λουκά	826	332	1.184	1.766	4.451	2.430	
Νομός Δράμας	241	387	663	341	799	142	0
27 Δράμας	241	387	663	341	799	142	
Νομός Δωδεκανήσου	2.195	2.322	5.506	7.941	28.994	39.474	0
28 Αστυπάλαιας	0	0	0	0	0	0	
29 Κω	24	30	115	279	2.850	2.651	
30 Ναός Παναγίας Κάστρου	0	0	92	391	649	813	
31 Παλάτι Μεγάλου Μαγίστρου-Ιπποτά	1.505	1.662	3.831	638	13.160	24.696	
32 Ρόδου	640	630	1.385	6.420	11.485	10.575	
33 Κοσμητική Συλλογή Ρόδου	0	0	83	213	488	467	
34 Σύμης	26	0	0	0	362	272	

Νομός Έβρου	0	0	0	0	633	907	0
35 Σαμοθράκης	0	0	0	0	633	907	
Νομός Ευβοίας	109	104	282	683	1.645	1.254	0
36 Ερέτριας	55	59	235	286	1.237	741	
37 Καρύστου	16	13	15	81	105	24	
38 Σκύρου	0	0	0	231	233	381	
39 Χαλκίδας	38	32	32	75	70	98	
Νομός Ζακύνθου	0	0	159	1.276	616	555	0
40 Ζακύνθου	0	0	159	1.276	616	555	
Νομός Ηλείας	1.166	894	2.130	4.912	16.375	7.284	0
41 Αρχαίας Ολυμπίας	1.010	736	1.852	4.515	15.899	6.978	
42 Ηλίδας	156	158	278	397	476	306	
Νομός Ημαθίας	69	275	228	396	632	229	0
43 Βεροίας Βυζαντινό	69	275	228	0	632	229	
44 Βεροίας Αρχαιολογικό	0	0	0	396	0	0	
Νομός Ηρακλείου	914	548	1.912	4.878	10.782	12.707	0
45 Ηρακλείου	914	548	1.912	4.878	10.782	12.707	
Νομός Θεσσαλονίκης	2.242	2.037	4.197	4.887	8.507	6.097	0
46 Αρχαιολογικό Θεσ/νίκης	1.675	1.607	3.774	4.182	7.224	4.932	
47 Βυζαντινού Πολιτισμού	567	430	423	695	1.283	1.165	
48 Λευκού Πύργου	0	0	0	0	0	0	
Νομός Ιωαννίνων	851	343	773	422	637	456	0
49 Αρχαιολογικό Ιωαννίνων	0	0	0	0	0	0	
50 Βυζαντινό Ιωαννίνων	851	343	773	422	637	456	
51 Κόνιτσας (Φωτ. Έκθεση)	0	0	0	0	0	0	
Νομός Καβάλας	276	223	357	446	1.598	1.508	0
52 Θάσου	55	3	199	310	1.184	1.339	
53 Καβάλας	221	220	158	136	414	169	
54 Φιλίππων	0	0	0	0	0	0	
Νομός Καστοριάς	78	221	436	793	556	450	0
55 Βυζαντινό Καστοριάς	78	221	436	793	556	450	
Νομός Κερκύρας	565	365	1.014	2.997	6.543	7.025	0
57 Ασιατικής Τέχνης Κερκύρας	263	205	356	1.284	1.654	2.644	
58 Αρχαιολογικό Κερκύρας	59	17	122	343	1.052	1.110	
59 Ναός Αντιβουινιώτισσας	130	100	270	545	1.108	793	
60 Παλαιόπολης Κερκύρας. "MON REPOS"	113	43	266	825	2.729	2.478	
Νομός Κεφαλληνίας	41	51	150	323	1.054	1.114	0
61 Αργοστολίου	41	51	150	323	1.054	1.114	
Νομός Κορινθίας	0	0	0	0	0	0	0
62 Ισθμίων	0	0	0	0	0	0	
Νομός Κυκλάδων	408	245	1.917	5.600	16.438	18.281	0
63 Ανδρου	0	0	0	0	0	0	
64 Θήρας Νέο (Προϊστορικής)	200	100	900	2.700	8.500	9.100	
65 Θήρας Παλαιό	45	45	170	625	2.150	2.400	
66 Ίου	0	0	0	0	0	0	
67 Κέας	0	0	0	0	0	273	
68 Μήλου	0	0	40	319	431	820	
69 Μυκόνου	0	0	329	893	1.597	1.600	
70 Νάξου	105	100	182	450	2.106	2.360	
71 Πάρου	36	0	170	472	1.258	1.247	
72 Τήνου	22	0	126	141	396	481	

Νομός Λακωνίας	752	422	1.014	627	456	492	0
73 Διρού Νεολιθικό	111	56	147	399	456	492	
74 Κάστρο Μονεμβασιάς	546	313	778	0	0	0	
75 Σπάρτης	95	53	89	228	0	0	
Νομός Λαρίσης	169	103	347	235	508	497	0
76 Αρχοντικό Γ. Σβάρτς	169	103	347	235	508	497	
Νομός Λασιθίου	167	491	1.124	3.418	7.120	6.695	0
77 Αγίου Νικολάου	97	260	123	1.264	0	1.292	
78 Αρχαιολογική Συλλογή Ιεράπετρας	0	101	100	220	405	230	
79 Ναός Παναγίας Κεράς Κριτσά	60	99	863	1.752	6.300	4.734	
80 Σητείας	10	31	38	182	415	439	
Νομός Λεσβού	473	424	536	1.425	457	1.132	0
81 Αρχοντικό Βαρελιτζιδαινας	0	42	21	0	0	0	
82 Λήμνου	0	0	0	32	160	426	
83 Μυτιλήνης Νέο	236	225	318	988	208	555	
84 Μυτιλήνης Παλαιό	237	157	197	405	89	151	
Νομός Λευκάδος	0	0	0	292	545	536	0
85 Λευκάδας	0	0	0	292	545	536	
Νομός Μαγνησίας	123	104	141	945	2.559	680	0
86 Αλμυρού	67	45	85	76	434	76	
87 Βόλου	56	59	56	869	2.125	604	
Νομός Μεσσηνίας	206	208	130	777	1.094	817	0
88 Αρχαία Μεσσήνης (Μαυροματίου)	86	53	49	342	457	392	
89 Καλαμάτας (Μπενάκειο)	101	155	0	59	102	113	
90 Πύλου	19	0	26	60	81	93	
Πύργος Μουρτζινίου Καρδαμύλη					0	0	
91 Χώρας Τριφυλλίας	0	0	55	316	454	219	
Νομός Πέλλης	750	800	1.700	2.560	3.340	2.000	0
92 Πέλλης	750	800	1.700	2.560	3.340	2.000	
Νομός Πιερίας	409	267	0	0	0	0	0
93 Δίου	409	267	0	0	0	0	
Νομός Πρεβέζης	45	0	0	346	459	628	0
94 Νικοπόλεως	45	0	0	346	459	628	
Νομός Ρεθύμνης	41	83	127	938	2.426	2.465	0
95 Ρεθύμνου	41	83	127	938	2.426	2.465	
Νομός Σάμου	51	16	76	501	2.154	2.373	0
96 Σάμου	51	16	76	501	2.154	2.373	
Νομός Σερρών	158	160	481	757	1.699	448	0
97 Αμφίπολης	158	160	481	757	1.699	448	
Νομός Φθιώτιδος	234	608	564	699	734	523	0
98 Αταλάντης	6	61	22	26	48	48	
99 Λαμίας	118	279	139	630	501	282	
Υπάτης Βυζαντινό	110	268	403	43	185	193	
Νομός Φλωρίνης	116	99	120	347	890	420	0
100 Φλωρίνης	116	99	120	347	890	420	
Νομός Φωκίδος	4.165	3.585	7.247	11.266	21.530	17.643	0
101 Αμφισσας	65	35	147	116	130	43	
102 Δελφών	4.100	3.550	7.100	11.150	21.400	17.600	

Νομός Χαλκιδικής	277	291	678	899	2.667	2.525	0
103 Πολυγύρου	27	51	68	99	567	405	
104 Πύργος Προσφορίου	250	240	610	800	2.100	2.120	
Νομός Χανίων	519	745	886	2.373	3.975	2.806	0
105 Βυζαντινό Χανίων	211	296	329	618	807	565	
106 Αρχαιολογικό Χανίων	308	449	557	1.755	3.168	2.241	
Νομός Χίου	111	201	312	961	1.073	1.225	0
107 Νέας Μονής Χίου	40	30	70	270	355	410	
108 Παλατάκι Ιουστινιανού	44	52	92	212	263	247	
109 Βυζαντινό Χίου (Τζαμί Μετζιπέ)	0	0	0	0	0	0	
110 Αρχαιολογικό Χίου	27	119	150	479	455	568	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΗΡΙΩΝ	58.055	46.999	91.718	130.277	222.703	207.632	0
Εξ' αυτών:							
1. Εισπήρια ελεύθερης εισόδου.	26.805	22.557	41.845	45.044	41.962	31.310	
2. Ενιαία εισπήρια (μουσείου & αρχ. χί	4.469	3.938	8.305	16.166	38.459	25.876	

Πηγή: Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων (ΤΑΠ)

Source :Archaeological Receipts Fund

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ, ΕΤΟΥΣ 2008 ΣΕ ΕΥΡΩ

Μουσείο	ΙΑΝ / JAN	ΦΕΒΡ/FEBR	ΜΑΡ/ MAR	ΑΠΡ / APR	ΜΑΙ / MAY	ΙΟΥΝ/ JUN
Νομός Αργολίδος	60,00	14,00	128,00	229,00	265,00	205,00
1 Αργους	60,00	14,00	128,00	229,00	265,00	205,00
2 Ναυπλίου	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νομός Αρκαδίας	71,00	24,00	39,00	14,00	102,00	39,00
3 Αστρος Κυνουρίας	53,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4 Τρίπολης	18,00	14,00	39,00	14,00	102,00	39,00
Νομός Άρτης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5 Ναός Παρηγορήτισσας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νομός Αττικής	90.348,00	75.677,00	142.262,00	203.584,00	269.753,00	286.424,00
6 Βυζαντινό & Χριστιανικό Αθ	2.872,00	1.998,00	2.742,00	4.454,00	5.614,00	4.524,00
7 Εθνικό Αρχαιολογικό	41.678,00	36.527,00	91.291,00	126.290,00	220.169,00	237.108,00
8 Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης	619,00	528,00	722,00	1.023,00	1.119,00	1.298,00
9 Επιγραφικό	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10 Κανελλοπούλου	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11 Λαυρίου	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12 Μεγάρων	46,00	50,00	42,00	49,00	51,00	48,00
13 Μονή Δαφνίου	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14 Μονή Καισαριανής	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15 Μουσείο Πόρου	64,00	0,00	0,00	0,00	796,00	358,00
16 Νομισματικό	933,00	479,00	634,00	894,00	913,00	1.095,00
17 Πειραιώς Αρχαιολογικό	0,00	150,00	672,00	1.240,00	740,00	0,00
18 Σπετσών	0,00	0,00	282,00	452,00	757,00	891,00
19 Κυθήρων Βυζαντινό	0,00	0,00	0,00	0,00	120,00	109,00
20 Τζαμί Τζισταράκη (Μ.Ε.Λ.Τ.	181,00	49,00	366,00	230,00	626,00	479,00
21 Ιστορικό Νεωτέρας Ελλάδος	1.945,00	1.912,00	2.548,00	1.833,00	2.172,00	808,00
22 Εθν. Πιν/θήκη-Μουσ. Αλ.Σα	5.949,00	6.150,00	13.932,00	16.467,00		9.666,00
23 Μπενάκη	36.061,00	27.834,00	29.031,00	50.652,00	36.676,00	30.040,00
Νομός Αχαΐας	10,00	16,00	10,00	32,00	46,00	38,00
24 Αγίου	10,00	16,00	10,00	32,00	46,00	38,00
Νομός Βοιωτίας	991,00	500,00	2.473,00	4.227,00	10.489,00	5.499,00
25 Θηβών	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26 Ιερά Μονή Οσίου Λουκά	991,00	500,00	2.473,00	4.227,00	10.489,00	5.499,00
Νομός Δράμας	56,00	53,00	68,00	113,00	79,00	90,00
27 Δράμας	56,00	53,00	68,00	113,00	79,00	90,00

Νομός Δωδεκανήσου	8.977,00	9.269,00	21.267,00	18.787,00	103.665,00	163.690,00
28 Αστυπάλαιας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
29 Κω	66,00	67,00	170,00	541,00	6.679,00	6.252,00
30 Ναός Παναγίας Κάστρου	0,00	0,00	153,00	607,00	1.567,00	2.035,00
31 Παλάτι Μεγάλου Μαγίστρου	7.551,00	7.862,00	17.942,00	3.138,00	64.281,00	126.025,00
32 Ρόδου	1.360,00	1.340,00	2.825,00	14.200,00	29.325,00	27.725,00
33 Κοσμητική Συλλογή Ρόδου	0,00	0,00	177,00	301,00	1.157,00	1.135,00
34 Σύμης	0,00	0,00	0,00	0,00	656,00	518,00
Νομός Έβρου	0,00	0,00	0,00	0,00	1.289,00	1.891,00
35 Σαμοθράκης	0,00	0,00	0,00	0,00	1.289,00	1.891,00
Νομός Ευβοίας	81,00	12,00	125,00	927,00	2.018,00	1.796,00
36 Ερέτριας	36,00	0,00	100,00	536,00	1.553,00	1.109,00
37 Καρύστου	0,00	0,00	0,00	150,00	160,00	0,00
38 Σκύρου	0,00	0,00	0,00	168,00	208,00	558,00
39 Χαλκίδος	45,00	12,00	25,00	73,00	97,00	129,00
Νομός Ζακύνθου	0,00	0,00	0,00	924,00	886,00	602,00
40 Ζακύνθου	0,00	0,00	0,00	924,00	886,00	602,00
Νομός Ηλείας	8.022,00	5.591,00	14.655,00	37.300,00	135.017,00	55.885,00
41 Αρχαίας Ολυμπίας	8.000,00	5.583,00	14.561,00	37.220,00	134.780,00	55.855,00
42 Ήλιδος	22,00	8,00	94,00	80,00	237,00	30,00
Νομός Ημαθίας	25,00	19,00	31,00	202,00	180,00	219,00
43 Βεροίας Βυζαντινό	25,00	19,00	31,00	202,00	180,00	219,00
44 Βεροίας Αρχαιολογικό	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νομός Ηρακλείου	2.180,00	1.201,00	5.934,00	22.164,00	47.680,00	57.275,00
45 Ηρακλείου	2.180,00	1.201,00	5.934,00	22.164,00	47.680,00	57.275,00
Νομός Θεσσαλονίκης	6.767,00	5.793,00	11.676,00	17.462,00	28.286,00	25.029,00
46 Αρχαιολογικό Θεσσαλονίκη	4.373,00	4.205,00	9.888,00	14.246,00	23.010,00	20.233,00
47 Βυζαντινού Πολιτισμού	2.394,00	1.588,00	1.788,00	3.216,00	5.276,00	4.796,00
48 Λευκός Πύργος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νομός Ιωαννίνων	1.198,00	472,00	598,00	1.186,00	1.742,00	1.258,00
49 Αρχαιολογικό Ιωαννίνων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
50 Βυζαντινό Ιωαννίνων	1.198,00	472,00	598,00	1.186,00	1.742,00	1.258,00
51 Κόνιτσας (Φωτογρ. Έκθεσ)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νομός Καβάλας	88,00	24,00	137,00	275,00	1.846,00	2.007,00
52 Θάσου	64,00	2,00	82,00	209,00	1.600,00	1.881,00
53 Καβάλας	24,00	22,00	55,00	66,00	246,00	126,00
54 Φιλίππων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Νομός Καστοριάς	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
55 Βυζαντινό Καστοριάς	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νομός Κερκύρας	591,00	246,00	1.273,00	4.309,00	13.768,00	15.255,00
56 Ασιατικής Τέχνης Κερκύρας	231,00	109,00	271,00	1.437,00	3.527,00	5.543,00
57 Αρχαιολογικό Κερκύρας	120,00	29,00	240,00	595,00	2.797,00	2.728,00
58 Ναός Αντιβουνιώτισσας	22,00	18,00	102,00	255,00	1.192,00	1.115,00
59 Παλαιόπολης Κερκύρας. Μ	218,00	90,00	660,00	2.022	6.252,00	5.869,00
Νομός Κεφαλληνίας	0,00	0,00	36,00	174,00	1.895,00	2.765,00
60 Αργοστολίου	0,00	0,00	36,00	174,00	1.895,00	2.765,00
Νομός Κορινθίας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
61 Ισθμίων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νομός Κυκλάδων	965,00	730,00	4.102,00	12.389,00	40.505,00	45.510,00
62 Άνδρου	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
63 Θήρας Νέο (Προϊστορικής)	500,00	300,00	2.600,00	7.900,00	24.200,00	26.100,00
64 Θήρας Παλιό	130,00	130,00	490,00	1.820,00	6.000,00	6.800,00
65 Ίου	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
66 Κέας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	465,00
67 Μήλου	0,00	0,00	79,00	134,00	600,00	1.268,00
68 Μυκόνου	0,00	0,00	452,00	1.055,00	2.641,00	2.781,00
69 Νάξου	300,00	300,00	336,00	760,00	4.701,00	5.781,00
70 Πάρου	11,00	0,00	100,00	580,00	1.833,00	1.787,00
71 Τήνου	24,00	0,00	45,00	140,00	530,00	528,00
Νομός Λακωνίας	272,00	143,00	321,00	785,00	481,00	674,00
72 Διρού Νεολιθικό	96,00	45,00	159,00	353,00	481,00	674,00
73 Κάστρο Μονεμβασιάς	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
74 Σπάρτης	176,00	98,00	162,00	432,00	0,00	0,00
Νομός Λαρίσης	334,00	198,00	614,00	418,00	890,00	880,00
75 Αρχοντικό Γ. Σβάρτης	334,00	198,00	614,00	418,00	890,00	880,00
Νομός Λασιθίου	172,00	339,00	1.029,00	7.495,00	17.909,00	15.970,00
76 Αγίου Νικολάου	80,00	189,00	251,00	1.950,00	0,00	3.117,00
77 Αρχαιολογική Συλλογή Ιερά	0,00	0,00	70,00	330,00	625,00	405,00
78 Ναός Παναγίας Κεράς Κρη	92,00	118,00	668,00	4.946,00	16.700,00	11.800,00
79 Σητείας	0,00	32,00	40,00	269,00	584,00	648,00
Νομός Λέσβου	59,00	55,00	115,00	438,00	1.022,00	2.534,00
80 Αρχοντικό Βαρελτζιδαινας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
81 Λήμνου	0,00	0,00	0,00	54,00	204,00	564,00
82 Μυτιλήνης Νέο	37,00	28,00	72,00	228,00	564,00	1.549,00
83 Μυτιλήνης Παλαιό	22,00	27,00	43,00	156,00	254,00	421,00
Νομός Λευκάδος	0,00	0,00	0,00	21,00	497,00	612,00
84 Λευκάδας	0,00	0,00	0,00	21,00	497,00	612,00

Νομός Μαγνησίας	108,00	90,00	106,00	1.564,00	3.811,00	998,00
85 Αλμυρού	0,00	0,00	0,00	0,00	50,00	0,00
86 Βόλου	108,00	90,00	106,00	1.564,00	3.761,00	998,00
Νομός Μεσσηνίας	210,00	148,00	298,00	1.870,00	2.421,00	1.621,00
87 Αρχαίας Μεσσήνης (Μαυρα)	164,00	101,00	90,00	617,00	770,00	725,00
88 Καλαμάτας (Μπενάκειο)	16,00	47,00	0,00	67,00	125,00	93,00
89 Πύλου	30,00	0,00	40,00	78,00	126,00	152,00
Πύργος Μουρτζίνου Καρδαμύλης					0,00	0,00
90 Χώρας Τριφυλλίας	0,00	0,00	168,00	1.108,00	1.400,00	651,00
Νομός Πέλλης	1.350,00	1.050,00	1.050,00	3.120,00	6.780,00	3.900,00
91 Πέλλης	1.350,00	1.050,00	1.050,00	3.120,00	6.780,00	3.900,00
Νομός Πιερίας	783,00	206,00	0,00	0,00	0,00	0,00
92 Δίου	783,00	206,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Νομός Πρεβέζης	75,00	0,00	0,00	617,00	1.108,00	1.457,00
93 Νικοπόλεως	75,00	0,00	0,00	617,00	1.108,00	1.457,00
Νομός Ρεθύμνης	114,00	249,00	362,00	2.644,00	6.877,00	7.075,00
94 Ρεθύμνου	114,00	249,00	362,00	2.644,00	6.877,00	7.075,00
Νομός Σάμου	130,00	47,00	117,00	1.080,00	4.917,00	5.823,00
95 Σάμου	130,00	47,00	117,00	1.080,00	4.917,00	5.823,00
Νομός Σερρών	45,00	91,00	239,00	212,00	788,00	570,00
96 Αμφίπολης	45,00	91,00	239,00	212,00	788,00	570,00
Νομός Φθιώτιδος	100,00	84,00	87,00	208,00	365,00	338,00
97 Αταλάντης	4,00	8,00	2,00	16,00	63,00	38,00
98 Λαμίας	82,00	62,00	59,00	111,00	286,00	147,00
99 Υπάτης Βυζαντινό	14,00	14,00	26,00	81,00	16,00	153,00
Νομός Φλωρίνης	66,00	30,00	16,00	86,00	160,00	230,00
100 Φλωρίνης	66,00	30,00	16,00	86,00	160,00	230,00
Νομός Φωκίδος	32.645,00	29.600,00	58.866,00	92.082,00	169.939,00	147.233,00
101 Άμφισσας	45,00	50,00	66,00	32,00	39,00	33,00
102 Δελφών	32.600,00	29.550,00	58.800,00	92.050,00	169.900,00	147.200,00
Νομός Χαλκιδικής	400,00	302,00	804,00	1.087,00	3.362,00	3.826,00
103 Πολυγύρου	0,00	32,00	24,00	57,00	462,00	526,00
104 Πύργος Προσφορίου	400,00	270,00	780,00	1.030,00	2.900,00	3.300,00
Νομός Χανίων	337,00	186,00	686,00	2.710,00	6.245,00	5.064,00
105 Βυζαντινό Χανίων	61,00	71,00	157,00	525,00	846,00	640,00
106 Αρχαιολογικό Χανίων	276,00	115,00	529,00	2.185,00	5.399,00	4.424,00
Νομός Χίου	80,00	70,00	155,00	495,00	1.089,00	1.290,00
107 Νέας Μονής Χίου	20,00	20,00	60,00	170,00	440,00	480,00
108 Παλατάκι Ιουστινιανού	24,00	36,00	40,00	173,00	287,00	252,00
109 Βυζαντινό Χίου (Τζαμί Μετζ)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
110 Αρχαιολογικό Χίου	36,00	14,00	55,00	152,00	362,00	558,00
ΣΥΝΟΛΟ	157.710,00	132.529,00	269.679,00	441.230,00	888.172,00	865.572,00

ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ για τους 6 πρώτους μήνες του 2008 : 2.754.892,00 €

Νομός Κοβαλας	134	48	66	491	1.732	1.734	2.839	3.605	2.435	736	314	212	14.346
52 Θάσου	11	18	66	343	1.360	1.562	2.660	3.288	2.224	406	74	9	12.021
53 Καβάλας	123	30	0	148	372	172	179	317	211	330	240	203	2.325
54 Φιλίππων	0		0				0	0	0	0	0	0	0
Νομός Καστοριάς	305	175	343	688	694	269	280	441	348	338	430	0	4.311
55 Βυζαντινό Καστοριάς	305	175	343	688	694	269	280	441	348	338	430	0	4.311
Νομός Κερκύρας	494	539	1.139	5.730	7.905	9.628	14.057	19.369	11.980	7.225	1.682	569	80.317
57 Ασπιτικής Τέχνης Κερκύρας	263	277	431	2.022	2.643	3.326	5.778	7.715	3.617	2.911	600	348	29.951
58 Αρχαιολογικό Κερκύρας	95	131	155	485	1.169	928	1.709	3.103	2.129	1.139	340	72	11.455
59 Ναός Ανθρονιώτισσας	64	51	206	506	1.290	1.341	1.891	2.083	1.784	994	171	93	10.474
60 Παλαιόπολης Κερκύρας "ΜΟΝ ΒΕΡΟΣ"	52	80	347	2.717	2.803	4.033	4.679	6.468	4.450	2.181	571	56	28.437
Νομός Κεφαλληνίας	48	58	116	261	1.015	1.018	1.690	2.513	1.472	642	78	100	9.011
61 Αργαστοίου	48	58	116	261	1.015	1.018	1.690	2.513	1.472	642	78	100	9.011
Νομός Κορινθίας	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
62 Ισθμίων	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Νομός Κυκλάδων	288	327	1.908	8.724	21.840	23.859	34.107	32.371	26.002	14.386	2.902	343	167.057
63 Άνδρου	0	0	0	144	711	902	1.553	1.849	906	211	78	11	6.365
64 Θήρας Νέο (Προϊστορικής)	0	0	234	4.396	11.804	12.640	13.888	13.242	11.930	9.200	1.900	100	79.334
65 Θήρας Παλαιό	100	155	875	1.380	2.620	3.070	3.200	4.300	4.000	1.780	360	55	21.895
66 Ίου	93	35	23	56	175	206	392	827	481	234	0	0	2.522
67 Κέας	0	0	0	0	522	460	648	789	380	287	0	0	3.086
68 Μήλου	0	4	136	151	643	799	2.319	2.558	820	226	54	0	7.710
69 Μυκόνου	0	0	393	868	1.484	1.828	5.957	1.235	1.771	865	172	0	14.573
70 Νάξου	38	45	103	782	2.465	2.430	3.674	4.746	3.550	800	185	110	18.928
71 Πάρου	7	60	71	541	1.069	1.089	1.805	2.136	1.752	514	91	36	9.171
72 Τήνου	50	28	73	406	347	435	671	689	412	269	62	31	3.473
Νομός Λακωνίας	1.265	1.219	1.351	2.860	3.125	2.675	5.857	9.425	3.734	2.846	1.263	909	36.529
73 Διρού ΝεοΜηκό	148	143	139	627	773	549	1.306	2.977	553	518	203	155	8.091
74 Κάστρο Μονεμβασιάς	678	720	670	1.550	1.531	1.242	2.952	5.054	2.489	1.459	839	686	19.870
75 Σπάρτης	439	356	542	683	821	884	1.599	1.394	692	869	221	68	8.568
Νομός Λαρίσης	802	957	1.898	1.331	588	378	244	525	442	400	471	230	8.266
76 Αρχοντικό Γ. Σβάρης	802	957	1.898	1.331	588	378	244	525	442	400	471	230	8.266
Νομός Λασιθίου	235	98	451	3.124	12.093	7.993	9.690	11.292	11.303	8.418	867	235	65.799
77 Αγίου Νικολάου	185	69	419	2.505	3.929	3.022	3.327	3.265	3.005	2.103	159	55	22.023
78 Αρχαιολογική Συλλογή Ιεράπετρας	0	0	0	370	550	360	500	520	520	360	250	50	3.480
79 Ναός Παναγίας Κεράς Κρίστα	0	0	0	0	7.147	4.181	5.245	6.951	7.295	5.580	351	99	36.849
80 Σητείας	50	29	32	249	467	450	618	556	493	375	107	31	3.447
Νομός Λαβου	301	532	405	1.045	1.732	1.905	4.287	5.288	5.515	1.542	551	201	23.308
81 Αρχοντικό Βαρελιτζοβανιάς	17	49	44	305	545	774	1.296	1.619	972	301	46	0	5.968
82 Λήμνου	0	0	0	38	72	365	1.411	2.156	478	124	0	0	4.644
83 Μυτιλήνης Νέο	84	273	198	401	806	506	1.114	1.006	3.693	836	257	118	9.292
84 Μυτιλήνης Παλαιό	200	210	163	305	309	260	466	507	372	281	248	83	3.404
Νομός Λευκάδας	20	60	0	126	516	412	687	1.017	511	118	8	0	3.475
85 Λευκάδας	20	60	0	126	516	412	687	1.017	511	118	8	0	3.475
Νομός Λαβου	301	532	405	1.045	1.732	1.905	4.287	5.288	5.515	1.542	551	201	23.308
81 Αρχοντικό Βαρελιτζοβανιάς	17	49	44	305	545	774	1.296	1.619	972	301	46	0	5.968
82 Λήμνου	0	0	0	38	72	365	1.411	2.156	478	124	0	0	4.644
83 Μυτιλήνης Νέο	84	273	198	401	806	506	1.114	1.006	3.693	836	257	118	9.292
84 Μυτιλήνης Παλαιό	200	210	163	305	309	260	466	507	372	281	248	83	3.404
Νομός Λευκάδας	20	60	0	126	516	412	687	1.017	511	118	8	0	3.475
85 Λευκάδας	20	60	0	126	516	412	687	1.017	511	118	8	0	3.475
Νομός Μυνησιας	535	1.360	2.331	479	1.312	757	699	654	707	887	186	135	10.042
86 Αλυμρού	63	69	53	96	627	113	26	43	35	30	32	61	1.248
87 Βόλου	472	1.291	2.278	383	685	644	673	611	672	857	154	74	8.794
Νομός Μεσσηνίας	492	728	433	1.723	3.738	1.917	1.866	2.654	1.396	1.266	115	134	16.462
88 Αρχαία Μεσσηνίας (Μαυροματιού)	329	395	362	823	2.190	985	1.033	1.496	739	835	45	46	9.278
89 Καλαμάτας (Μπενάκια)	81	79	44	81	159	158	229	236	222	189	51	59	1.588
90 Πύλου	53	0	27	58	134	136	217	313	131	78	0	29	1.176
91 Χώρας Τριφυλλίας	29	254	0	761	1.255	638	387	609	304	164	19	0	4.420
Νομός Πέλλης	400	400	1.200	1.400	2.600	1.900	1.600	1.900	2.300	2.100	1.100	650	17.550
92 Πέλλης	400	400	1.200	1.400	2.600	1.900	1.600	1.900	2.300	2.100	1.100	650	17.550

Νομός Περίας	648	687	1.076	1.627	3.192	1.971	2.551	3.719	2.220	1.825	1.297	847	21.660
93 Δίου	648	687	1.076	1.627	3.192	1.971	2.551	3.719	2.220	1.825	1.297	847	21.660
Νομός Πρεβέζης	0	210	12	226	575	460	1.110	1.938	1.178	600	167	150	6.626
94 Νικοπόλεως	0	210	12	226	575	460	1.110	1.938	1.178	600	167	150	6.626
Νομός Ρεθύμνης	178	106	290	2.011	3.372	3.055	4.351	3.417	2.875	2.041	209	82	21.987
95 Ρεθύμνου	178	106	290	2.011	3.372	3.055	4.351	3.417	2.875	2.041	209	82	21.987
Νομός Σάμου	33	44	48	567	2.387	2.589	4.080	5.523	3.811	1.659	49	63	20.853
96 Σάμου	33	44	48	567	2.387	2.589	4.080	5.523	3.811	1.659	49	63	20.853
Νομός Σερρών	261	163	295	691	1.293	2.598	853	1.279	886	653	216	181	9.369
97 Αμφιπόλης	261	163	295	691	1.293	2.598	853	1.279	886	653	216	181	9.369
Νομός Φλώριδας	190	362	468	760	1.732	569	331	340	286	313	490	152	5.993
98 Αταλάντης	78	26	147	64	185	71	99	40	29	90	96	9	934
99 Λαμίας	112	225	211	363	1.157	362	141	119	146	171	208	105	3.320
Υπάτης Βυζαντινό	0	111	110	333	390	136	91	181	111	52	186	38	1.739
Νομός Φλωρίνης	54	138	71	250	653	349	142	175	226	216	356	172	2.802
100 Φλωρίνης	54	138	71	250	653	349	142	175	226	216	356	172	2.802
Νομός Φωκίδας	8.443	11.974	24.886	28.188	28.019	17.200	17.591	21.099	21.410	15.575	6.015	3.820	204.220
101 Αμφισσός	143	224	186	188	219	200	41	99	160	125	215	70	1.870
102 Δελφίων	8.300	11.750	24.700	28.000	27.800	17.000	17.550	21.000	21.250	15.450	5.800	3.750	202.350
Νομός Καλιδικής	663	736	609	1.382	2.615	1.657	2.998	5.931	3.544	1.527	402	429	22.493
103 Πολυγύρου	43	96	49	112	565	387	398	461	684	347	32	29	3.203
104 Πύργος Προσφορίου	620	640	560	1.270	2.050	1.270	2.600	5.470	2.860	1.180	370	400	19.290
Νομός Χανίων	480	549	1.153	3.877	6.370	5.273	7.130	7.823	6.356	4.641	1.102	498	45.252
105 Βυζαντινό Χανίων	125	98	219	491	816	682	1.075	1.165	1.053	686	230	170	6.810
106 Αρχαιολογικό Χανίων	355	451	934	3.386	5.554	4.591	6.055	6.658	5.303	3.955	872	328	38.442
Νομός Χίου	223	202	356	949	950	1.071	2.679	3.115	1.723	768	334	461	12.831
107 Νέας Μονής Χίου	25	15	40	240	370	350	730	990	710	190	50	85	3.795
108 Παλατάκι Ιουστινιανού	73	121	105	194	242	363	720	939	284	196	26	145	3.408
109 Βυζαντινό Χίου (Τζαμί Μετζιπέ)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
110 Αρχαιολογικό Χίου	125	66	211	515	338	358	1.229	1.186	729	382	258	231	5.628
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ	96.239	110.090	174.922	197.890	265.463	243.352	326.037	378.282	300.955	216.806	82.383	60.545	2.452.964
Εξ' αυτών:													
1. Εισιτήρια ελεύθερης εισόδου.	61.582	73.025	109.349	86.949	75.502	56.902	67.514	83.491	58.441	35.699	28.451	28.975	765.880
2. Ενιαία εισιτήρια (μουσείου & αρχ. χι	3.956	3.621	8.877	20.255	35.257	30.882	56.322	38.818	37.491	26.432	7.831	4.240	273.982

Πηγή: Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (Τ.Α.Π.Α.)

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΑΠΟ 1998-2006

	2006 ΣΕ €	2005 ΣΕ €	2004 ΣΕ €	2003 ΣΕ €	2002 ΣΕ €
ΙΑΝ	188.372,00	117.338,50	120.636,50	152.653,00	68.379,98
ΦΕΒ	140.538,00	119.819,50	103.898,50	60.118,50	88.235,25
ΜΑΡ	247.619,00	236.618,00	137.523,50	79.619,50	227.662,81
ΑΠΡ	594.956,00	502.091,00	428.856,00	286.726,00	606.148,87
ΜΑΙ	1.113.009,00	1.013.459,00	589.454,50	505.057,00	989.413,12
ΙΟΥΝ	1.093.756,00	1.018.826,00	581.103,00	488.301,00	801.451,09
ΙΟΥΛ	1.254.260,00	1.201.102,00	856.867,50	680.703,50	1.079.134,00
ΑΥΓ	1.487.651,00	1.452.810,00	1.132.655,00	856.783,50	1.302.005,50
ΣΕΠ	1.267.464,00	1.240.826,00	1.116.541,50	664.652,50	1.254.913,00
ΟΚΤ	1.002.828,00	961.357,00	893.894,50	519.381,50	808.245,00
ΝΟΕ	264.164,00	246.018,00	191.137,50	95.635,50	220.749,00
ΔΕΚ	164.698,00	166.800,00	151.841,00	69.055,00	128.655,50
ΣΥΝΟΛΟ	8.819.315,00	8.277.065,00	6.304.409,00	4.458.686,50	7.574.993,12

	2001 ΣΕ ΔΡΧ	2000 ΣΕ ΔΡΧ	1999 ΣΕ ΔΡΧ	1998 ΣΕ ΔΡΧ
ΙΑΝ	67.033.400	170.239.600	30.342.300	49.069.800
ΦΕΒ	38.067.900	37.525.000	39.667.100	57.399.500
ΜΑΡ	75.886.000	67.603.500	61.343.400	74.944.700
ΑΠΡ	212.075.500	188.769.600	197.771.200	273.709.800
ΜΑΙ	331.238.900	313.354.000	269.813.500	341.532.400
ΙΟΥΝ	291.205.900	289.314.600	240.050.000	299.611.200
ΙΟΥΛ	305.600.900	319.966.000	286.052.200	354.695.700
ΑΥΓ	407.240.100	411.536.000	344.891.760	436.612.300
ΣΕΠ	306.281.000	365.184.900	303.742.400	393.958.900
ΟΚΤ	258.989.800	329.392.700	287.224.500	279.829.500
ΝΟΕ	71.882.000	104.277.500	95.332.400	60.945.650
ΔΕΚ	40.464.200	72.454.600	103.331.700	39.068.400
ΣΥΝΟΛΟ	2.405.965.000	2.669.618.000	2.259.562.460	2.661.377.850

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΑΠΟ 1998-2006

	2006	2005	2004	2003	2002
ΙΑΝ	102.166	62.452	77.750	124.701	50.338
ΦΕΒ	87.504	83.173	85.871	46.876	82.977
ΜΑΡ	141.041	141.434	158.313	76.876	181.452
ΑΠΡ	259.131	220.083	214.396	143.736	263.594
ΜΙΑ	327.764	304.597	219.347	200.594	321.825
ΙΟΥΝ	316.395	290.834	218.073	158.198	247.522
ΙΟΥΛ	352.961	332.297	299.292	240.093	319.363
ΑΥΓ	414.121	389.882	381.151	285.155	401.800
ΣΕΠ	347.077	360.825	382.073	218.483	358.790
ΟΚΤ	265.921	289.861	284.479	164.206	227.105
ΝΟΕ	104.270	123.692	93.541	50.313	147.142
ΔΕΚ	77.144	92.998	87.681	51.004	85.741
ΣΥΝΟΛΟ	2.795.465	2.692.128	2.501.967	1.759.647	2.687.649

	2001	2000	1999	1998
ΙΑΝ	43.065	102.847	26.241	42.010
ΦΕΒ	26.365	27.925	29.802	46.646
ΜΑΡ	53.804	46.767	51.237	59.237
ΑΠΡ	158.584	146.079	162.542	221.127
ΜΑΙ	263.316	249.082	220.522	293.131
ΙΟΥΝ	233.936	230.632	195.265	252.643
ΙΟΥΛ	244.411	256.950	237.341	299.635
ΑΥΓ	325.768	340.430	288.481	370.836
ΣΕΠ	244.018	291.033	249.079	330.532
ΟΚΤ	205.493	249.591	220.539	238.261
ΝΟΕ	56.862	72.806	66.132	51.536
ΔΕΚ	30.614	47.745	67.642	30.718
ΣΥΝΟΛ	1.886.236	2.061.887	1.814.823	2.236.302

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Ηγουμενάκης Ν. , Κραβαρίτης Κ., Λύτρας Π., Interbooks 1998, «Εισαγωγή στον Τουρισμό»
2. Ηγουμενάκης Ν. Interbooks 1999, «Τουριστικό Μάρκετινγκ»
3. Ηγουμενάκης Ν., Interbooks 1999, «Τουριστική Οικονομία» Τόμος Α΄
4. Παυλίδης Π., Καλαμάς 1999, «Ξενοδοχειακό Μάρκετινγκ»
5. Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, Άρθρο, Έκδοση για τον Ελληνικό και Κυπριακό Τουρισμό, Τεύχος 24, 03/2005
6. ΠΑΠΥΡΟΣ ΛΑΡΟΥΣ ΜΠΡΙΤΑΝΝΙΚΑ, ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ, Τόμος 43

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού www.visitgreece.gr (Σεπτέμβριος 2008)
2. Υπουργείο Πολιτισμού odysseus.culture.gr (Σεπτέμβριος 2008)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh152.jsp?obj_id=3249

ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΕΛΦΩΝ

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh151.jsp?obj_id=3404

ΜΟΥΣΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh151.jsp?obj_id=3327

ΜΟΥΣΕΙΟ ΟΛΥΜΠΙΑΣ

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh155.jsp?obj_id=7126

ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh154.jsp?obj_id=3332

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh151.jsp?obj_id=3349

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh151.jsp?obj_id=16501

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2384

3. Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος

www.statistics.gr (Μάρτιος 2009)

4. Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων www.tap.gr (Μάρτιος 2009)

5. www.newacropolismuseum.gr (Σεπτέμβριος 2008 & Ιανουάριος 2009)

6. http://www.traveldailynews.gr/new.asp?newid=43184&subcategory_id=35

(Μάρτιος 2009)